gemeente Houten

BESTUREN MET LEF

DICHTBIJ INWONERS

Coalitieakkoord 2026-2030

INWONERSPARTIJ TOEKOMST HOUTEN

DE HOUTENSE VVD
HOUTEN • TULL EN 'T WAAL
SCHALKWIJK • 'T GOY

CDA

SGP VOOR HOUTEN

Inhoud

Inleiding 3

1. De opgaven van Houten 5
2. Inwonerparticipatie 8
3. Thuis in Houten 11
4. Samen leven 26
5. Werken en ondernemen 33
6. Groene en gezonde leefomgeving 37
7. Bestuur en organisatie 45
8. Financiële keuzes 47
9. Samen sturen en volgen 51

Inleiding

Met enthousiasme presenteren Inwonerspartij Toekomst Houten (ITH), VVD, CDA en SGP de ambities voor Houten, Schalkwijk, ’t Goy en Tull en ’t Waal en onze inwoners voor de komende vier jaar. Ambities die nodig zijn gelet op de vele ontwikkelingen die op Houten afkomen dan wel waar we nu al mee worden geconfronteerd.
Inwoners van Houten merken dagelijks hoe de samenleving verandert en wereldwijde problemen impact hebben op het leven van alledag. De vraag naar woningen neemt alsmaar toe, netcongestie belemmert bedrijven, de kosten voor goede zorg stijgen en de gevolgen van klimaatverandering worden steeds zichtbaarder. Tegelijkertijd licht er een opgave om invulling te gaan geven aan de spreidingswet en staat er veel druk op de gemeentefinanciën. Dat vraagt om antwoorden met een gerichte aanpak. Daar komt bij dat gemeenten in Nederland steeds meer extra, en complexe taken vanuit het Rijk krijgen opgelegd. En dat in het licht van zorgelijke geopolitieke ontwikkelingen die ook hun invloed hebben op Houten. Daarmee wordt ook de gemeente Houten gedwongen om moeilijke keuzes te maken en dat vraagt om lef.

De coalitiepartijen hebben in dit akkoord een visie neergelegd hoe hiermee om te gaan. Het uitgangspunt daarbij is het behoud van het unieke dorpse karakter van Houten. Uit onderzoek blijkt dat Houten een ruime 8 scoort als het gaat om leefbaarheid en dat inwoners er graag wonen. Dat willen we zo houden en dat betekent dat we alles op de Houtense manier doen, een manier die past bij Houten. Of het nu gaat om het Houtens DNA dat leidend is voor het bouwen in Houten, de Houtense Cultuurtafel en de vele initiatieven, evenementen en verenigingen die zorgen voor een bruisend Houten, of de manier waarop wij maatschappelijke opgaven aanpakken: steeds kiezen wij voor oplossingen die passen bij Houten en onze inwoners.

Dit kunnen we alleen realiseren samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Voor de komende vier jaar wil de coalitie een nieuwe invulling gaan geven aan participatie van inwoners. Niet alleen vanuit het democratisch principe dat iedereen zich gehoord moet voelen, maar juist ook om

de deskundigheid van onze inwoners maximaal te benutten. Dat leidt tot betere plannen met meer draagvlak en daarmee met meer kans op snelle realisatie. Inwoners zullen in een vroeg stadium worden betrokken en als de participatie niet goed is verlopen, moet het proces opnieuw. Als onderdeel van de totstandkoming van dit akkoord hebben de formerende partijen daarom bewust gekozen voor een Open Huis in Houten, waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hun expertise en ideeën hebben kunnen delen.

Het behoud van het unieke karakter van Houten maakt ook dat we stevig zullen moeten investeren in veiligheid en leefbaarheid. Inwoners moeten veilig over straat kunnen en zich veilig kunnen voelen, ook ’s avonds en ’s nachts. Leefbaarheid is echter meer dan alleen veiligheid. Daarom zal deze coalitie zich in blijven zetten om voorzieningen dichtbij inwoners te behouden, dichtbij in Houten maar ook dichtbij in het buitengebied. We zullen ons bijvoorbeeld maximaal inspannen voor het behoud van de school De Mozaïek in Tull en ‘t Waal.

We investeren in nabuurschap en cohesie, en stimuleren een bruisend Houten samen met ons rijke verenigingsleven. De coalitie kiest er daarom ook voor om niet verder te bezuinigen op sport en cultuur en juist te investeren in inwonersinitiatieven, zoals jaarlijkse dorpsevenementen.

Inwoners mogen erop rekenen dat we het maximale zullen doen om te zorgen dat onze jongeren en ouderen betaalbaar kunnen blijven wonen in Houten. Er wordt stevig geïnvesteerd in het versnellen van de realisatie van betaalbare woningen. We vereenvoudigen de regelgeving om bestaande woonruimte beter te benutten en sneller tot nieuwbouw over te gaan. Zo zorgen we er met elkaar voor dat Houten uniek blijft, maar ook klaar is voor de toekomst. Besturen met lef, dichtbij onze inwoners!

Inwonerspartij Toekomst Houten
De Houtense VVD
CDA Houten
SGP Houten

1. De opgaven van Houten

Net als elke gemeente in Nederland heeft Houten te maken met een aantal grote opgaven waar zij de komende jaren mee aan de slag moet. We benoemen er hieronder vijf die we kort uitwerken.

Woningdruk en ruimte

Landelijk zien we al jaren een structureel woningtekort. Dit wordt veroorzaakt door achterblijvende woningbouw, demografische ontwikkelingen en in het verleden gemaakte beleidskeuzes. De woningbouw wordt onder andere vertraagd door planologische en juridische procedures, netcongestie, gebrek aan bouwlocaties en een tekort aan personeel. De druk op de woningmarkt neemt toe. Dit komt door de groei van het aantal huishoudens (migratie), maar ook voor een groot deel door huishoudensverdunning: er wonen steeds minder mensen in één woning (vergrijzing, relatiebreuk).
De druk op de woningmarkt betekent dat het voor jongeren in Houten steeds moeilijker wordt om een woning te vinden. Ook voor andere woningzoekenden is er geen, of te weinig geschikt aanbod waardoor de doorstroming stokt. Er is sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod: er zijn meer kleine huishoudens, relatief veel grote en ook dure eengezinswoningen en te weinig appartementen. Ook ontbreken nu geschikte woningen voor ouderen, al dan niet met een zorgvraag.
Het woningtekort zorgt voor een enorme druk op de schaarse ruimte die er in Houten is. Niet alleen is er ruimte nodig voor woningbouw, maar ook voor de energietransitie, infrastructuur, klimaatadaptatie, voorzieningen, natuur, recreatie en bedrijven. Dit vraagt om een goede afweging hoe die schaarse ruimte kan worden benut.

Vergrijzing / zorg

Het aandeel ouderen en jongeren is bepalend voor de bevolkingssamenstelling en het karakter van de gemeente. Op dit moment is ruim 20% van de Nederlandse bevolking 65 jaar of ouder. In Houten is dit 20,4%. Tussen nu en 2040 verwacht het CBS een groei van ongeveer 30%, terwijl de bevolking met slechts 7% groeit. Het aantal 80-plussers zal tot 2035 waarschijnlijk verdubbelen; in Houten groeit het aantal 80-plussers van 3,5% in

2026 naar 7,7% in 2040. Dit zal leiden tot hogere zorgkosten en een grote vraag naar (mantel)zorgverleners en vrijwilligers. Tegenover de snelle toename van het aantal ouderen staat dat het aantal jongeren (0-20 jaar) tussen nu en 2030 naar verwachting licht zal afnemen om vervolgens te stabiliseren. Een afname van het aantal jongeren zal leiden tot een verschraling van het onderwijsaanbod. Ook kunnen sport- en andere voorzieningen onder druk komen te staan.

Klimaat en leefomgeving

Klimaatverandering is geen nieuwe trend of ontwikkeling, maar de gevolgen die ermee samenhangen zijn de komende jaren onverminderd actueel. Extremere weersomstandigheden zoals piekbuien leiden tot verhoogde overstromingsrisico's, zeker in versteende stedelijke omgevingen. Hittestress is een fenomeen dat zich in toenemende mate voordoet in Nederlandse steden. Kwetsbare groepen zoals mensen met lage inkomens en ouderen worden hier bovengemiddeld vaak door getroffen. Langdurig droge perioden kunnen ook voor problemen zorgen. De laatste jaren groeit bovendien het besef over de slechte gesteldheid van de biodiversiteit en de kwaliteit van de natuur en het water in Nederland.
Volgens de Klimaatwet moet in 2050 alle energie duurzaam worden opgewekt en moeten alle woningen aardgasvrij zijn.

Vertrouwen in overheid

Het vertrouwen in de landelijke politiek daalt, een minderheid van de Nederlanders heeft (veel) vertrouwen in de landelijke overheid. Er is sprake van kruisbestuiving tussen actiegroepen die zich tegen het overheidsbeleid afzetten en complotdenkers. Objectieve feiten doen er steeds minder toe, terwijl emoties, meningen en politieke overtuigingen aan gewicht winnen in het (verharde) maatschappelijke debat. Het maatschappelijk ongenoegen neemt toe. Driekwart van de samenleving ervaart polarisatie en tegenstellingen en een kwart van de samenleving ervaart discriminatie. Polarisatie heeft ook impact op het lokale bestuur en vraagt om een weerbaar bestuur dat binnen een veilige omgeving besluiten kan nemen. Ook lokale bestuurders hebben in toenemende mate last van afnemend respect voor de overheid als geheel.

Financiële druk

Samen met de ambities en wensen waarover eerder al is besloten, zorgen de opgaven die hierboven beschreven staan voor een enorme financiële druk. In zowel de Perspectiefnota 2026 als de Programmabegroting 2026 is inzichtelijk gemaakt dat de

structurele begrotingsruimte beperkt is en dat het meerjarig perspectief om nadere zorgvuldige en expliciete keuzes vraagt.
Tegelijkertijd is de toekomst onzeker en blijft het de komende jaren onduidelijk welke bijdrage de gemeente van het Rijk ontvangt. Het zogenaamde ‘Ravijnjaar’ is opgeschoven naar 2028. Ook is er nieuwe wetgeving aangekondigd op het sociaal domein waarvan nog onduidelijk is of dit gepaard gaat met een korting op het gemeentefonds. Wat helder is, is dat we hier niet op kunnen wachten en aan de slag moeten om de financiën van onze gemeente zo gezond mogelijk te houden. Dat is voor de komende bestuursperiode een belangrijke opgave.

2. Inwonerparticipatie

Goede inwonerparticipatie is van het grootste belang voor de coalitie. Daar zullen we stevig op inzetten de komende jaren. Afgelopen collegeperiode zijn de eerste stappen gezet om inwoners centraal te stellen bij plannen in de gemeente Houten. Deze ontwikkeling willen we voortzetten en verder intensiveren. Bij elk plan dient de inwoner vooraan te staan. Zo is er in maart 2026 een visie op participatie vastgesteld door de gemeenteraad. Er zijn helaas nog voorbeelden waar inwoners onvoldoende gehoord zijn, te laat in het proces betrokken zijn en er geen draagvlak is voor de plannen. Dit leidt tot onrust, bezwaarprocedures en vertraging.

Het is belangrijk dat zowel de gemeente als ook initiatiefnemers zich nog meer bewust zijn van het belang van goede participatie. Dat moet terug te zien zijn in de houding en gedrag van ambtenaren, het college en initiatiefnemers. We willen een responsieve gemeente zijn, waarbij we aansluiten bij de initiatieven van onze inwoners en redeneren vanuit een positieve en meedenkende grondhouding naar onze inwoners. De coalitiepartijen benadrukken dat inwonersparticipatie nadrukkelijk onderdeel van behoorlijk bestuur moet zijn. Voor ons staat de inwoner centraal. Het benutten van deskundigheid, kennis en ervaringen van inwoners leidt tot betere plannen en meer draagvlak. De coalitiepartijen willen echt werk maken van inwonerparticipatie.

Bij goede participatie worden inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium van een project betrokken. Zij staan immers centraal en het gaat over hun leefomgeving. We willen niet alleen luisteren naar inwoners, maar ook echt iets doen met hun inbreng. De gemeente zal zoveel mogelijk in co-creatie met inwoners tot kaders moeten komen, waarbij sprake is van gelijkwaardig samenwerken. Als na participatie blijkt dat er weinig draagvlak is, dan hoeft dit niet te betekenen dat de participatie niet goed verlopen is. Bij elk project dat de samenleving direct raakt wordt expliciet afgewogen welke vorm van participatie mogelijk is. Er wordt zorgvuldig afgewogen wat de participatiegraad is en waar de ruimte zit voor inwoners: inspraak (meedenken), consulteren (meepraten), coproductie (meewerken) en meebeslissen. Het college kan besluiten dat het proces van participatie onvoldoende is uitgevoerd. In dat geval zal deze opnieuw moeten plaatsvinden. Er komt een wethouder belast met de portefeuille participatie die kan toezien op de participatie die plaatsvindt en hierover het gesprek kan voeren met de overige collegeleden.

Daarnaast is het zaak dat de visie op participatie concreet uitgewerkt gaat worden in nieuwe participatie-instrumenten die ook inwoners bereiken die zich niet zo snel laten horen. Dit kunnen digitale instrumenten zijn, of juist instrumenten die ervoor zorgen dat de gemeente meer naar inwoners toegaat, zoals een buurtschouw of tussenvormen zoals burgerpanels. Hierbij bezoeken bijvoorbeeld ambtenaren, deskundigen en een wethouder een buurt om met inwoners in gesprek te gaan. Het is de ambitie om ervoor te zorgen dat elke wijk of dorp eens in de vier jaar wordt bezocht. We starten hier direct mee in 2026.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- Er komt een wethouder met de portefeuille inwonersparticipatie. Deze ziet toe op goede inwonersparticipatie, en die op het gemeentehuis een cultuur creëert waarbij inwoners voldoende vanaf het begin worden betrokken en tijdens het gehele proces gelijkwaardig samenwerken.
- We werken toe naar een responsieve gemeente waarin werken volgens *De Bedoeling* en *Bestuursrecht op Maat*[1][2] onderdeel zijn van de werkwijze van medewerkers. Een gemeente die er is voor haar inwoners en ondernemers. Lange wachttijden en geen reactie horen daar niet bij. We spreken concrete termijnen af waarbinnen inwoners, organisaties en ondernemers altijd antwoord krijgen en werken toe naar het zogenaamde één-balie-principe.
- Om een snelle transitie naar de responsieve overheid vanuit het gemeentehuis op gang te brengen starten we met 3 fte gebiedsmakelaars (uit bestaande formatie). Zij zijn verbindende functionarissen tussen gemeente, inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere partijen in een gebied.
- Het college krijgt de opdracht om een duidelijk kader te ontwikkelen waaraan goede participatie moet voldoen, zodat in een onwelgevallig besluit de schuld niet aan de participatie wordt gegeven. Hierin is in elk geval aandacht voor: opstellen startnotitie bij grote projecten, inzet van participatie-instrumenten, format verslaglegging participatietrajecten en de 'wit-vel' benadering bij ruimtelijke projecten, waarbij inwoners vanaf de start van een project betrokken worden. Idealiter bewaakt het college dit proces. Als het nodig is kan de gemeenteraad besluiten dat een proces opnieuw moet.

[1] Rapport LLC copy.indd

[2] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?did=2021D01968&id=2021Z00772

- We benutten de expertise van inwoners meer. We starten in 2026 met het organiseren van buurtschouwen, elke wijk/dorp komt eens per vier jaar (of vaker als dat nodig is) aan de beurt, met de betreffende wethouder én de raad.
- We stellen extra middelen (€ 100.000) beschikbaar voor de doorontwikkeling van inwonerparticipatie, de doorontwikkeling naar een responsieve gemeente en voor de uitvoering van inwonersinitiatieven. Bijvoorbeeld voor de scholing van onze ambtenaren.
- Bij bouwplannen in een wijk verplichten we initiatiefnemers om een gevarieerde en gelote klankbordgroep te betrekken van inwoners uit de buurt. De gemeente faciliteert en ondersteunt hierbij.
- Initiatieven als petities en referendumverzoeken van inwoners worden zoveel mogelijk betrokken bij de besluitvorming.
- Een referendum kan ingezet worden als sluitstuk bij inwonersparticipatie. Uitgangspunt is ja, tenzij. Hiertoe wordt de referendumverordening aangepast en de exclusiecriteria in artikel 2 lid 2 beoordeeld en geminimaliseerd.
- We zorgen voor minder regels. Voor elke regel die erbij komt schaffen we ook een regel af. Hiermee verhogen we de begrijpelijkheid voor onze inwoners en zorgen we ook voor meer efficiency. In het eerste jaar van de nieuwe coalitie schrappen we in elk geval 20 regels waar de gemeente en onze inwoners ook zonder kunnen.
- We experimenteren deze coalitieperiode met tenminste twee vormen van innovatieve inwonersparticipatie, zoals we dat eerder hebben gedaan met digitale vormen en burgerberaden. In elk geval stellen we een burgerberaad in voor het sociaal domein.
- De participatieverordening wordt vernieuwd. Zo is helder wat wordt verstaan onder goede participatie en sluiten we goed aan bij de vernieuwde visie op participatie en de wensen van deze coalitie. Daarbij is dit een levend document en wordt deze op basis van feedback van inwoners aangepast.
- We werken toe naar een systeem voor meldingen in de openbare ruimte. Daarbij komt ook een meldingenkaart, zodat inwoners kunnen zien welke meldingen er al zijn.

3. Thuis in Houten

3.1 Wonen

Voor de coalitie heeft het bouwen van nieuwe woningen absolute topprioriteit in de komende bestuursperiode. De krapte op de woningmarkt zorgt voor grote problemen die voortduren als we niet komen met plannen om te zorgen dat er in Houten veel nieuwe woningen bijkomen. Woningen binnen het gebied Centrum-Molenzoom-Koppeling (CMK), Houten-Oost, maar ook in de rest van Houten en het buitengebied moeten snel gerealiseerd worden. Zodat de inwoners van Houten, of ze nou jong of oud zijn, een grote of kleine beurs hebben, in een appartement willen wonen of in een grondgebonden woning, een plek kunnen vinden waar ze zich thuis voelen.

Vasthouden aan Houtens DNA

In 2023 heeft de gemeenteraad het Houtens DNA[3] vastgesteld. De coalitie houdt vast aan de principes die hierin zijn opgenomen voor het bouwen van nieuwe woningen. Stedelijke verdichting of hoogbouw horen hier niet bij. In principe bouwen we maximaal 4 bouwlagen, tenzij er voldoende draagvlak is bij omwonenden en het passend is in de omgeving om dit te verhogen naar maximaal 6 bouwlagen.

Betaalbaarheid van woningen

We houden vast aan het principe dat 66% van alle te bouwen woningen moet bestaan uit sociale huur, middenhuur of betaalbare koop. Hiervan is 30%-punt sociale huur. Gemeentebreed zorgen we voor 30% sociale huur, uiteraard kan dit per bouwproject verschillen. Het vereveningsfonds zetten we in om deze doelstelling te behalen, zonder dat er een spreekwoordelijke boeggolf van niet gerealiseerde sociale huur ontstaat. Een mix van verschillende soorten woningen in de buurt is een grote wens. Scheefwonen pakken we aan, zodat mensen die recht hebben op een betaalbare woning hier ook gebruik van kunnen maken. We willen inzetten op verdere regelingen om de koop van woningen makkelijker en betaalbaarder te maken. Om die reden zullen we de pot van de startersleningen opnieuw vullen. Daarnaast willen we focussen op de inzet van slimme constructies zoals Duokoop, KoopGarant en de erfpachtconstructie die is gekozen bij het Project Kerkzicht in ‘t Goy. Hiermee kunnen we de aankoop betaalbaar maken, maar ook woningen blijvend betaalbaar houden.

[3] Houtens DNA (met 10 kernwaarden en bijlage - richtinggevende aanbevelingen)

Tempo van woningen bouwen omhoog

Procedures voor het bouwen van nieuwe woningen zijn erg lang en complex. Hierdoor duurt het lang voordat er nieuwe woningen gebouwd kunnen worden. Ook de procedures voor het aanpassen van woningen zijn lang en vaak vergunningplichtig. Zo moeten de regels voor het optoppen en splitsen van woningen versoepeld worden en waar mogelijk vergunningsvrij worden (maar niet voorwaardenvrij). Dit geldt ook voor flexwoningen en het bouwen van mantelzorgwoningen. En voor het verduurzamen van een woning. Het college zal hier kaders voor opstellen. Ook zou het makkelijker moeten worden om onzelfstandige woonruimte op eigen terrein te plaatsen voor de huisvesting van arbeidsmigranten of statushouders, zodat zij niet in een reguliere woning gehuisvest hoeven te worden. Uiteraard wel kleinschalig en volgens de geldende regels en normen.

We gaan door met het traject van parallel plannen, ook dit draagt bij aan het versneld bouwen voor onze inwoners.
Om vertraging te voorkomen schrappen we onnodige besluitvorming als dit kan worden vervangen door het stellen van duidelijke kaders vooraf. Bijvoorbeeld door het aanvullen van de CMK-visie, zodat niet alle losse projecten langs de raad hoeven, of in een programma volkshuisvesting als onderdeel van de omgevingsvisie.

De woningnood vraagt om directe actie. De lijst met lopende woningbouwaanvragen wordt binnen twee jaar afgewerkt, ook projecten die al lang in de wacht staan. Alle projecten zijn van groot belang en worden voortvarend behandeld. De coalitie zet in op kortere procedures, minder bureaucratie, sterke inwonersparticipatie vooraf en snellere besluitvorming. Uitgangspunt is helder: bouwen, bouwen, bouwen, zodat inwoners sneller toegang krijgen tot een passende woning en de druk op de woningmarkt afneemt.
Ook richten we een taskforce asiel en wonen op die zich gaat bezighouden met het plaatsen van statushouders verspreid over de gemeente.

Met de woningbouwopgave waar de gemeente Houten voor staat, is het verstandig om het veld van woningcorporaties te verruimen. Het is wenselijk dat twee of drie extra woningcorporaties toetreden tot Houten, zoals ook in Utrecht het geval is.

Participatie

We zijn van mening dat goede participatie bij woningbouwprojecten cruciaal is voor het slagen van dit soort projecten. Door inwoners zo vroeg mogelijk te betrekken en echt te luisteren naar hun inbreng worden er minder bezwaarprocedures gestart en kan er sneller gestart worden met de bouw.

Inwonersinitiatieven

We zien een enorme meerwaarde in inwonersinitiatieven voor senioren en gaan echt werk maken van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). We geven het college de opdracht om hier de komende tijd minimaal twee plekken, waarvan één in 2027, voor aan te wijzen waar initiatieven ontwikkeld kunnen worden. We gaan werken met een CPO-register en kale grondverkoop, waarbij we het college de opdracht geven om de werkwijze van bijvoorbeeld de gemeente Nijmegen te hanteren zodat geen aanbesteding nodig is.

Bouwen voor doelgroepen

We vinden het heel belangrijk dat onze Houtense inwoners hier kunnen blijven wonen als ze dat willen. Dit geldt voor jongeren, maar zeker ook voor ouderen. We zorgen dan ook dat Houtense inwoners voorrang hebben en gaan regionaal pleiten voor het laten meetellen van de jaren voordat iemand 18 is bij de inschrijving voor een sociale huurwoning, zodat jongeren een grotere kans hierop hebben. In anterieure overeenkomsten nemen we artikelen op over zelfbewoningsplicht en anti-speculatie. Naast jongeren zijn ook ouderen een speciale doelgroep. We gaan specifiek voor deze groep bouwen, ook ruime appartementen, zodat ouderen een aantrekkelijk alternatief hebben voor hun woning die ze achterlaten. Hierdoor ontstaan verhuistreintjes. Ook woonzorgwoningen hebben onze aandacht en we volgen hierin de woonzorgvisie die eerder door de gemeenteraad is vastgesteld.

Houten-Oost

We gaan door op de ingeslagen weg om te komen tot een nieuwe woonwijk in Houten-Oost. De komende vier jaar werken we hard voor toestemming om te gaan bouwen in Houten-Oost. Dit vraagt inzet, bestuurlijk en ambtelijk, om hierover veelvuldig in gesprek te gaan met de provincie, het Rijk en onze buurgemeenten om te kijken wat nodig is om dit voor elkaar te krijgen. Onderdeel hiervan is een onderzoek naar de mogelijkheden om de rondweg hier te verleggen.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- We houden vast aan het Houtens DNA.
- We evalueren de voorrangsregelingen voor Houtense inwoners, zodat we zeker weten dat de voorrangsregelingen functioneren zoals we dat willen. Als er nieuwe wettelijke ruimte ontstaat om de voorrang uit te breiden, zetten we hierop in en pleiten regionaal voor aanpassingen.
- We richten een taskforce Asiel en Wonen in. De taskforce houdt regie op de plaatsing van statushouders verspreid over de gemeente.
- We zetten in op extra ambtelijke capaciteit, speciaal zodat kleine wooninitiatieven versneld gerealiseerd kunnen worden. De administratieve pijplijn moet leeg, en de schop moet in de grond.
- We zetten in op alle mogelijke manieren van versnelling en extra financiering vanuit het Rijk zoals de WoningbouwImpuls[4], de Realisatiestimulans[5] of de Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT)[6]. Ook kijken we naar de mogelijkheden vanuit de Provincie zoals de Subsidieregeling Versnelling Woningbouw 2025-2028.[7]
- 66% van alle te bouwen woningen moet bestaan uit sociale huur, middenhuur of betaalbare koop.
- We passen de regels van het vereveningsfonds aan. We zetten in op de bouw van sociale huur en verplichten tot 30% per project bij projecten vanaf 15 woningen, met de mogelijkheid (onder voorwaarden) tot uitruil (met andere locaties/partijen) en/of afkoop (in het vereveningsfonds) bij projecten tot 45 woningen. We sluiten hiermee aan bij de aanpak van Nieuwegein[8].
- Om sociale woningbouw te versnellen, betrekken we naar Utrechts model twee tot drie andere woningcorporaties bij de Houtense woningopgave voor sociale en middenhuur woningen.
- We zetten in op een versoepeling van de regels en een standaard vergunningsprocedure voor woningsplitsen, woningdelen en optoppen van een woonlaag bij bestaande woningen. Dit geldt ook voor het verduurzamen van een woning.

---

[4] https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/aanpak-woningnood/woningbouwimpuls

[5] https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/aanpak-woningnood/realisatiestimulans

[6] https://www.volkshuisvestingnederland.nl/actueel/nieuws/2025/12/10/vierde-tranche-stimuleringsregeling-flex--en-transformatiewoningen-opent-op-19-januari

[7] https://www.provincie-utrecht.nl/loket/subsidies/subsidieregeling-versnelling-woningbouw-2025-2028

[8] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR698056

- We komen met een nieuw kader voor vergunningsvrij realiseren van extra woonruimte op eigen grond, zodat inwoners makkelijker een mantelzorgconcept kunnen realiseren voor hun persoonlijke leefsituatie, dan wel het huisvesten van arbeidsmigranten en/of statushouders op het erf nabij het werk.
- We werken er samen met de Provincie Utrecht aan dat Houten-Oost in 2027 in het Utrechtse Provinciaal Programma Wonen en Werken (PPWW) wordt opgenomen.
- Vanuit duidelijke kaders gaan gemeente en ontwikkelaars meer werken vanuit een 'wit-vel' benadering, waarbij inwoners en ontwikkelaar samen van onderop komen tot plannen en schetsen in plaats van dat dit aan de voorkant al is ingevuld.
- We geven meer bekendheid aan het loket omgevingswet waar initiatiefnemers en inwoners terecht kunnen met vragen over bouwprojecten.
- We maken een CPO-register waarin CPO's zich kunnen inschrijven, zoals in Nijmegen[9]. De gemeente zal bepaalde kavels als CPO-kavel aanbieden. We realiseren twee plekken, waarvan één in 2027.
- Het college komt uiterlijk midden 2027 met een voorstel om slimme erfpachtconstructies zoals bij Kerkzicht of zoals DuoKoop en KoopGarant op grotere schaal in te zetten.
- We zorgen dat er Startersleningen beschikbaar zijn. Hiertoe vullen we deze pot aan tot maximaal €1 miljoen per jaar, tenzij er vanwege grootschalige ontwikkelingen (bijvoorbeeld Houten-Oost) meer nodig is.
- In anterieure overeenkomsten nemen we artikelen op over zelfbewoningsplicht en anti-speculatie.
- We gaan de Woonzorgvisie met kracht uitvoeren zodat voldoende (zorg)woningen voor ouderen worden gerealiseerd, in meerdere prijssegmenten en mede met het oog op een toekomstige zorgvraag van senioren zodat dit bijdraagt aan doorstroming vanuit de bestaande woningvoorraad.
- Inwoners zijn tevreden over het experiment kernbinding 't Goy. We breiden dit graag uit naar bouwprojecten in Schalkwijk en Tull en 't Waal.

[9] https://www.nijmegen.nl/huis-delen/collectief-bouwen-wonen/?utm_source=chatgpt.com

3.2 Asiel en Integratie

De gemeente Houten heeft op basis van de spreidingswet de wettelijke plicht om 312 opvangplekken voor asielzoekers te realiseren (peildatum 27-2-2026)[10]. De coalitie zal aan deze wettelijke verplichting moeten voldoen, ook om regie te kunnen blijven houden op het asielvraagstuk in Houten.
Tevens heeft de gemeente Houten een Huisvestingstaakstelling om voor 30-6-2026 76 statushouders (42 + 34 achterstand) te huisvesten[11]. Er zal maximale inspanning verricht worden om hier zo snel mogelijk aan te voldoen.

De coalitie kiest voor kleinschalige opvang en nadrukkelijk niet voor een (nood)AZC. Spreiding en kleinschalige opvang vergroten immers de kans op realisatie en integratie, waarbij de coalitie kiest voor een aanpak die beheerst en beheersbaar is. De coalitiepartijen willen daarnaast via bestuurlijke uitruil als onderdeel van de spreidingswet meer Oekraïense ontheemden opvangen. Verder wordt primair ingezet op (tijdelijke) huisvesting van statushouders in plaats van asielzoekers. We realiseren ons dat met het niet doorgaan van het AZC op de Essenkade, Houten géén locatie(s) heeft waar, binnen de kaders van het COA, huisvesting gerealiseerd kan worden voor 312 asielzoekers. Simpelweg omdat we geen dergelijke grote locaties hebben en de bouw van een centrum als deze binnen de gestelde termijn tot 30 juni 2027[12] niet realistisch is. Daarom vindt de coalitie het onwenselijk om opnieuw onderzoek te doen naar een AZC.

Toch is het een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid om invulling te geven aan de taakstellingen die de gemeente heeft, samen met onze ondernemers, maatschappelijke organisaties (waaronder kerken) en inwoners om solidariteit te tonen met andere gemeenten. Hierbij streven we naar rust en regie op het dossier. Voldoen aan de wettelijke verplichting, maar wel op een Houtense manier waarbij we nadrukkelijk de verbinding leggen met onze bredere woonopgave en waarbij we inwoners niet overvallen zoals gebeurd is in andere gemeenten. Het is cruciaal dat de komende jaren voldoende woningen gebouwd gaan worden, voor zowel de huisvesting van statushouders als van Houtense inwoners.

---

[10] Staatscourant 2026, 9053 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen

[11] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/huisvesting-asielzoekers-met-verblijfsvergunning

[12] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/spreidingswet

Daarnaast hechten we veel waarde aan de uitvoering van de unaniem aangenomen motie 'Randvoorwaarden mogelijk asielopvang Houten', waarbij een maatschappelijk gesprek gevoerd gaat worden de komende tijd en waarbij al onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen meedenken en meepraten over onze visie op nieuwkomers.

We geven het college de opdracht om voor 1 november 2026[13] een concreet plan met de Provincie (Provinciale regietafel integratie en migratie (PRT)) en het COA af te stemmen[14] voor de invulling van de verplichting van de spreidingswet. Hierin worden diverse sporen uitgewerkt.

We willen daarbij in de eerste plaats kijken naar de opvang van statushouders uit AZC's. Zij nemen een aanzienlijk deel van de capaciteit op de AZC's in beslag, namelijk ongeveer 1/3e. Onder de spreidingswet telt ook het opvangen van statushouders mee voor invulling aan onze verplichting[15]. We hebben hier ook ervaring mee, toen we voor de Essenkade in het verleden met het COA hierover afspraken konden maken.

Inzetten op ongekoppelde statushouders die nu nog in AZC's verblijven

We zien kansen voor het creëren van tijdelijke huisvesting op verschillende locaties voor statushouders die nu nog in verschillende AZC's[16] verblijven en daar de doorstroming belemmeren. Daarmee zouden wij een deel van onze opgave voor de spreidingswet kunnen invullen. Houten is in staat om op korte termijn tijdelijke huisvesting (flexwoningen) te organiseren op locaties die in eigendom van de gemeente zijn. Het college zal hiervoor locaties, aantallen en kosten in kaart brengen, waarbij we streven naar een verdeling van 70% Houtenaren en 30% statushouders, zodat we gebruik kunnen maken van de Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen[17]. Ook zoeken we nadrukkelijk samenwerking met vastgoedeigenaren en projectontwikkelaars om onzelfstandige woonruimte te maken voor aandachtsgroepen én Houtenaren.

---

[13] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/spreidingswet

[14] https://vng.nl/sites/default/files/2024-07/handreiking-provinciale-regietafels-prt.pdf

[15] https://open.overheid.nl/documenten/6867883a-a22c-41c3-9ad0-ce01e17d888b/file

[16] https://open.overheid.nl/documenten/6867883a-a22c-41c3-9ad0-ce01e17d888b/file - pagina 7

[17] https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/sft#voorwaarden

Uitruil bestuurlijke opgave: extra statushouders of Oekraïense ontheemden

Veel gemeenten vinden het lastig om statushouders te plaatsen. Hier zien we in Houten echter wel mogelijkheden voor. Middels bestuurlijke akkoorden is het toegestaan om met andere gemeentes de wederzijdse opgaves uit te ruilen[18].

Deze uitruil kan ook gelden voor het opvangen van extra Oekraïense ontheemden. Vanwege de voortdurende oorlog in Oekraïne, is ook voor deze groep steeds meer opvangcapaciteit nodig. Houten heeft hier goede ervaringen mee.

Thuisgevers

Momenteel wordt via De Thuisgevers[19] al een aantal statushouders in onze gemeente opgevangen. Deze manier van opvang is zeer kleinschalig en richt zich direct op integratie van deze doelgroep in Houten. Het nieuwe college stelt zich ten doel om korte lijnen te houden met De Thuisgevers en iedere zes maanden met hen in gesprek te gaan om te inventariseren hoeveel opvangplekken zij kunnen realiseren en hier actief aandacht voor vragen. Ook zal er worden ingezet op de pilot gastgezinnen die wordt uitgevoerd door Takecarebnb[20] onder meer door meer bekendheid te geven aan dit concept. We onderzoeken ook of er stimuleringsmogelijkheden zijn om meer mensen woonruimte beschikbaar te laten stellen via De Thuisgevers of Takecarebnb.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- In het kader van de spreidingswet zullen interregionaal (via de PRT en de deelnemende gemeentes) bestuurlijke afspraken worden gemaakt voor 1 november 2026 over huisvesting van ongekoppelde statushouders en daarmee over het verlagen van de opgave door uitruil met gemeenten die meer locatiemogelijkheden hebben om asielzoekers op te vangen, en juist minder woningen voor statushouders.
- Er worden bestuurlijke afspraken (met COA en het Rijk) gemaakt voor opvang van statushouders en extra ontheemden uit Oekraïne als onderdeel van de uitvoering van de spreidingswet.
- Er wordt ingezet op onzelfstandige huisvesting in de bestaande en extra woonvoorraad om extra gekoppelde en ongekoppelde statushouders te

[18] https://open.overheid.nl/documenten/6867883a-a22c-41c3-9ad0-ce01e17d888b/file - pagina 4

[19] https://dethuisgevers.nl/

[20] https://takecarebnb.org/

huisvesten[21]. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden en gelden die binnen de HAR+ regeling van het Rijk beschikbaar zijn. Hierbij gaan we uit van een verlenging van de einddatum (1 juli 2026) van deze regeling. Gemeenten ontvangen hiervoor € 30.000 per gekoppelde statushouder. We maken ons er hard voor dat er ook van deze regeling gebruik gemaakt kan worden als statushouders worden gehuisvest (pilot gastgezinnen) door De Thuisgevers en/of Takecarebnb[22].

- Extra prefab-/flexwoningen worden gerealiseerd, waarin eigen inwoners en gekoppelde statushouders gehuisvest worden waarbij we streven naar een verdeling van 70%-30%. Bij de financiering voor flexwoningen proberen we ondersteuning vanuit de Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen te krijgen.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor het realiseren van doorstroom voor ongekoppelde statushouders. Daarbij wordt ingezet op het transformeren van gebouwen en van kamergewijze verhuur. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden en gelden die binnen de HAR+ regeling van het Rijk beschikbaar zijn.
- De gemeente Houten zal zich aanmelden bij de pilot Startbanen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om statushouders zo snel mogelijk te laten starten met een baan nadat ze zich gevestigd hebben.
  Net als bij de bijstandsgerechtigde inwoners van Houten zal er maximaal worden ingezet op betaald werk, of vrijwilligerswerk als dat niet mogelijk is.
- Inzetten op huisvesting werkende statushouders in plaats van arbeidsmigranten in het buitengebied, zoals bij de fruitteelt[23].
- We maken strakke afspraken met het COA over ongekoppelde statushouders. Deze dienen direct teruggestuurd te kunnen worden naar het COA bij overlast. In huurcontracten zullen strenge bepalingen worden opgenomen bij overtreding van huisreglement. Integraal onderdeel van huisvesting van statushouders en ontheemden is het opstellen van een veiligheidsplan voor de locatie, maar ook voor de hele gemeente waarbij er een zerotolerance beleid zal worden gehanteerd en de drempel zeer laag is om mensen terug te sturen.

---

[21] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/02/14/kabinet-stimuleert-gemeenten-voor-huisvesting-statushouders

[22] Zoals geopperd tijdens Open Huis Houten, 9 mei 2026.

[23] Zoals geopperd tijdens Open Huis Houten, 9 mei 2026.

- Ondersteunende voorzieningen zullen zoveel mogelijk centraal worden georganiseerd om tegemoet te komen aan de bezwaren van het COA tegen kleinschalige/versnipperde tijdelijke huisvesting.
- De afgelopen jaren heeft Houten de Huisvestingstaakstelling Statushouders weten te realiseren, echter is er momenteel een achterstand ontstaan in het huisvesten van statushouders. Om die achterstand in te lopen, en om te zorgen voor voldoende huisvestingsplekken in de toekomst, wil de coalitie speciaal voor deze doelgroep (onzelfstandige) woonruimte creëren voor huisvesting van statushouders vanuit de huisvestingstaakstelling in 2026. Daarna geven we het college de opdracht mee zo snel mogelijk met een overzicht van planning en kosten te komen. In 2026 zullen, naast de bestaande huisvestingstaakstelling van 76 statushouders, tenminste 60 extra statushouders (tijdelijk) worden gehuisvest langs bovengenoemde uitgangspunten om te voldoen aan de reguliere Huisvestingstaakstelling en een serieuze gesprekspartner van het COA te blijven.
- De urgentieregeling statushouders, die er nu nog is, zal voor statushouders vervallen zodra Houten weer aan de Huisvestingstaakstelling voldoet en dit juridisch mogelijk is. Daarmee worden statushouders gelijkgesteld aan inwoners van Houten als het gaat om de kaders voor het verlenen van urgentie[24]. Omdat we extra (flex)woningen gaan realiseren die specifiek toegekend zullen worden aan statushouders, verwachten we dat deze urgentieregeling niet meer nodig is.
- Statushouders hebben geen aparte status meer bij minimaregelingen. Alle minimaregelingen worden gelijkgetrokken, inwoners van Houten en statushouders worden, ook op dit vlak, gelijk behandeld.
- Er komt een klankbordgroep Asiel & Integratie waar inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en belangenvertegenwoordigers deel van uitmaken. Bijvoorbeeld Vluchtelingen Welkom, Bewonerscommissie Houten-Oost, Werkgroep Essenkade Kritisch, De Thuisgevers en Geen AZC Houten. De klankbordgroep zal ingezet worden om voorgenomen plannen en locaties te toetsen en om mee te denken. Het doel is om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren voor elke locatie waar volgens bovenstaande stappen opvang is voorzien.

[24] https://www.houten.nl/verhuizen/woonurgentie-aanvragen

- We voeren met de Houtense inwoners en organisaties een breed maatschappelijk gesprek, om voor eind 2026 de eerste delen van een visie op nieuwkomers op te stellen.
- We ondersteunen de plannen van de landelijke overheid voor het organiseren van opvang in de regio.

3.3 Veiligheid

Houten is een fijne plek om te wonen. Toch voelen steeds meer inwoners zich onveilig. Je veilig voelen is essentieel voor een fijn leven. Daarnaast blijkt ook dat bijvoorbeeld het aantal (pogingen tot) inbraak in huizen en auto's toeneemt en dat inwoners vaker worden lastiggevallen. Dit past niet bij een gemeente als Houten en om deze trend te keren wil de coalitie de komende jaren fors inzetten op dit onderwerp, zodat inwoners zich veiliger gaan voelen.

We steunen hierbij de burgemeester om regie te houden op en zich betrokken te voelen bij incidenten waarbij inwoners geraakt worden, of zich onveilig voelen. We geloven dat de zichtbaarheid van de burgemeester op dit onderwerp helpt bij het verhogen van de meldings- of aangiftebereidheid. En dat inwoners zich op dit onderwerp meer gezien en gehoord voelen.

Vergroten veiligheidsgevoel

Hoe veilig je je voelt is voor iedereen anders. Toch zijn er bepaalde groepen in onze samenleving die zich minder veilig voelen, zoals vrouwen en LHBTI+-ers. De gemeenteraad heeft afgelopen jaar de motie 'Aandacht voor de strijd tegen het geweld tegen vrouwen en meisjes' aangenomen. Hierin wordt onder andere opgeroepen onveilige plekken in beeld te brengen. De coalitie is van mening dat hier een versnelling op mag plaatsvinden, en dat er dan ook iets gedaan moet worden met de uitkomsten hiervan. Deze inventarisatie dient daarnaast in 2026 zoveel mogelijk samen met vrouwen en meisjes te moeten plaatsvinden. Straatintimidatie is al strafbaar, maar dient voor het signaal ook opgenomen te worden in de APV. Hier kunnen onze BOA's dan ook op handhaven.

Aanpakken criminaliteit

Voor crimineel gedrag is geen plek in Houten. Om inwoners beter te beschermen wil de coalitie investeren in meer mobiel cameratoezicht op hotspots (bijvoorbeeld de centra,

Expo, Koedijk) en in ANPR-camera's op de hoofdwegen die kunnen helpen bij het opsporen van inbrekers.

Het gebruik van drugs past niet in het straatbeeld van Houten. Niet alleen veroorzaakt dit overlast en hinder voor de bewoners, maar merken we dat de stap naar het gebruik van softdrugs voor jongeren klein is. Een zerotolerance beleid ten aanzien van het gebruik en voorhanden hebben van soft- en harddrugs is noodzakelijk in combinatie met een snelle doorverwijzing naar (jeugd) hulpverlening.

Ook breiden we de capaciteit van de BOA's uit en sturen we op bredere inzetbaarheid, ook in de avonden en weekenden. Ook zetten we in op het toevoegen van de bodycam aan de uitrusting van de BOA's, om hun werk veiliger te maken. De prioriteit voor handhaving moet liggen op gedragingen die veel impact hebben op het veiligheidsgevoel bij inwoners, zoals van woninginbraken, autokraken, drugsoverlast en straatintimidatie. De politie en BOA's moeten zich meer bezighouden met het voorkomen van dit soort overlast en daarbij ook proactief controles uitvoeren. Daarnaast blijft het randvoorwaardelijk dat bij dit soort strafbare feiten zowel politie als gemeente en OM doorpakken en daders hard en snel straffen (zowel bestuurlijk als strafrechtelijk wanneer mogelijk). Verder dient er bij minderjarige daders altijd gekeken te worden of een zorgtraject noodzakelijk is. Voor zowel preventie als repressie is meer zichtbaarheid door BOA's en politie in de wijken cruciaal. Een permanent bezet politiebureau in de gemeente Houten is daarbij wenselijk.

Voor het tegengaan van ondermijning streven we naar 100% controle bij aanvragen van een vergunning.

De veiligheid van hulpverleners zoals BOA's, politie-, ambulance- en brandweerpersoneel blijft onze hoogste prioriteit hebben. Handen af van onze hulpverleners! Agressie en geweldpleging tegen hulpverleners vraagt direct handhavend optreden. Naast een strafvorderlijke aanpak zullen de daders ook in bestuurlijke zin op hun gedrag worden aangesproken in een incidentgesprek om herhaling te voorkomen. Waar sprake is van minderjarige geweldplegers worden ook de ouders actief geïnformeerd.

Aanpak jongeren

Jongeren hebben recht op de buitenruimte en we willen ze ook hun plek geven. Maar overlast en met name lastigvallen van anderen moet hard aangepakt worden. Er is een verschil tussen jongeren die 'hangen' en jongeren die mensen lastigvallen. We zien dat rondom de centra het onveiligheidsgevoel toeneemt door groepen overlastgevende jongeren.

Meer samenwerking tussen BOA's, wijkagenten en het jongerenwerk is nodig, om te voorkomen dat overlastgevende jongeren afglijden naar criminaliteit. Het is belangrijk dat zij de jongeren kennen die overlast veroorzaken en continu met hen in gesprek zijn. Hiervoor moet de zichtbaarheid van BOA's, wijkagenten en jongerenwerk bij deze groepen omhoog, door zich meer te laten zien bij plekken zoals scholen en jongerencentrum Enter. Deze aanpak moet ervoor zorgen dat jongeren de consequenties van hun gedrag leren inzien waarmee overlast kan worden voorkomen.

Weerbaarheid

De maatschappelijke weerbaarheid en de veerkracht van de samenleving moet de komende tijd versterkt worden. De toename van geopolitieke spanningen, klimaatverandering, hacks en het risico op langdurige stroomuitval maken ons kwetsbaar. Niet alleen inwoners zelf, ook de gemeente heeft hierin een belangrijke rol. Het nieuwe college brengt in beeld hoe we de komende jaren hiermee aan de slag gaan, en wat we daarin van inwoners zelf verwachten.

Verkeersveiligheid

Het is belangrijk dat iedereen zich veilig kan verplaatsen in onze gemeente. Daarom zetten wij in op veilige voetgangersgebieden en fietspaden, duidelijke verkeersregels en stevige handhaving. De groei van snelle fietsen en fatbikes vraagt om extra aandacht voor verkeersveiligheid, leefbaarheid en het voorkomen van overlast.
We nemen maatregelen om de snelheid op drukke en risicovolle fietspaden te beperken. We gaan meer doen om concrete verkeerssituaties in straten en buurten te verbeteren, bijvoorbeeld door het aanleggen van verkeersdrempels.

Om de veiligheid op fietspaden en in winkel- en woongebieden te vergroten, zetten we in op actieve handhaving bij gevaarlijk rijgedrag en snelheidsovertredingen. Daarbij geven we extra aandacht aan overlast door opgevoerde fatbikes. Binnen de juridische mogelijkheden zetten we in op aanvullende maatregelen, zoals fatbikevrije zones.

Bij fietsers, met name jongeren, moet door voorlichting meer bewustwording worden gecreëerd. Verkeersveiligheid, snelheidsverschillen en verantwoord gebruik van fatbikes en andere snelle fietsen zijn thema's hierin. Ook bij jonge kinderen zetten we in op het vergroten van de verkeersveiligheid door meer aandacht hiervoor op scholen en bij het verkeersexamen.

Buitengebied

In het buitengebied van Houten is de overlast van bijvoorbeeld drugsafval en ondermijning de laatste jaren toegenomen. Dit is iets wat we in de kiem willen smoren.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- Verbeteren van de zichtbaarheid van en samenwerking tussen BOA's, wijkagenten en jongerenwerkers rondom de aanpak van jongerenoverlast.
- Introduceren van een jongerenaanpak naar analogie van Enschede, waarmee we jongerenwerk naar de jongeren toe brengen én jongerenwerk beschikbaar stellen in het digitale domein. We investeren daarvoor in een extra (gespecialiseerde) jongerenwerker.
- Versnellen van de aanpak naar aanleiding van de motie 'Aandacht voor de strijd tegen het geweld tegen vrouwen en meisjes'. We pakken de uitvoering van deze motie op samen met de doelgroep en brengen met hen in 2026 onveilige plekken in beeld, zoals het fietspad naar Utrecht. We stellen middelen beschikbaar voor de uitvoering van maatregelen op een aantal van deze plekken.
- Wijzigen van de APV door toevoeging van het strafbaar stellen van straatintimidatie.
- Uitbreiden van mobiel cameratoezicht op hotspots en inzetten van ANPR-camera's op de hoofdwegen (Limesbaan, oprit A27 en Utrechtseweg).
- Terugdraaien van de bezuiniging op de capaciteit van BOA's en hun beschikbaarheid 's avonds en in het weekend vergroten. We breiden de uitrusting van de BOA's uit met bodycams. Dat doen we voor hun eigen veiligheid en als afschrikmiddel voor overlastgevers omdat gedrag wordt vastgelegd.
- Prioriteren van de werkzaamheden van BOA's: meer inzet op overlast, minder op boetes schrijven.
- Opzetten van een bestuurlijke aanpak gericht op inwoners die geweld gebruiken tegen onze hulpverleners.

- Opstellen van een plan van aanpak voor het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht van de samenleving, met een duiding van ieders rol daarin.
- Treffen van maatregelen om de snelheid op drukke en risicovolle fietspaden te beperken. We pakken de overlast van fatbikes aan. Bijvoorbeeld door net als in andere gemeenten fatbikes te weren uit de centra.
- Inzetten van bewustwordingscampagnes over verkeersveiligheid.
- Inzetten op de bestrijding van drugsafval en ondermijning in het buitengebied.
- Voor het vergroten van de veiligheid in Houten stellen we een bedrag van € 400.000 per jaar beschikbaar.

4. Samen leven

Houten zou Houten niet zijn zonder haar inwoners. In Houten telt iedereen mee. Iedereen moet, ongeacht achtergrond, religie, levensovertuiging, beperking, leeftijd of seksuele gerichtheid, volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving[25]. De gemeente draagt dit actief uit en zet het bestaande beleid hierin voort. Wij kiezen daarbij niet voor het denken in afzonderlijke doelgroepen, maar voor een samenleving waarin verbondenheid, respect en omzien naar elkaar centraal staan.

We erkennen dat niet iedereen dezelfde kansen of mogelijkheden heeft om mee te doen. Mensen die tijdelijk of structureel extra ondersteuning nodig hebben, kunnen rekenen op passende hulp vanuit hun omgeving, sociale teams en maatschappelijke organisaties. De gemeente heeft hierin een ondersteunende en verbindende rol.
Wij bouwen aan een Houten waarin het vanzelfsprekend is dat mensen naar elkaar omkijken. Een samenleving waarin eenzaamheid en uitsluiting actief worden tegengegaan en waarin iedereen zich welkom, veilig en gezien voelt. Met een gemeentebestuur dat hier werk van maakt.

Met het vaststellen van de Sociale Koers[26] in 2025 heeft de gemeente een ontwikkeling in gang gezet waarbij we toewerken naar een zorgzame en krachtige samenleving: een samenleving die het gewone leven versterkt, die de eigen veerkracht van inwoners en hun omgeving vergroot en die professionele ondersteuning reserveert voor wie dat echt nodig heeft. Dit kan de gemeente niet alleen, we werken hierin nauw samen met inwoners, vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties.

De coalitie ondersteunt de ingezette koers en zet de komende jaren in op drie opgaven:

- Versterken van de sociale basis en het versterken en waarderen van het gewone leven en netwerken dichtbij mensen;
- Bieden van passende ondersteuning aan wie dat echt nodig heeft;
- Bevorderen dat iedereen op eigen niveau kan meedoen.

[25] Opsomming uit artikel 1 Grondwet

[26] Document Houten - Bijlage 1 - Sociale Koers 2026-2029 opgemaakt def - iBabs Publieksportaal

4.1 Versterken van de sociale basis en het versterken en waarderen van het gewone leven en netwerken dichtbij mensen

Iedereen loopt wel eens tegen iets aan in het leven wat zorgt voor (kleine) problemen. Dit hoort bij het gewone leven. We geloven erin dat vroegtijdig inzetten op de sociale basis kleine problemen oplost voordat ze groot worden. Om die reden vinden we het belangrijk een impuls te geven aan deze beweging.

Het Sociaal Team zien we als een cruciale partner in deze ontwikkeling. We willen een sterk Sociaal Team dat de spil is in het ondersteunen van inwoners die dat (tijdelijk) nodig hebben. We willen investeren in de verdere ontwikkeling van het Sociaal Team: in vakmanschap, heldere werkwijzen en voldoende capaciteit om vragen zelf op te pakken of door te geleiden naar laagdrempelige ondersteuning om grotere problemen te voorkomen. Dat vraagt om duidelijke kaders over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht en stevige verbinding met de sociale basis.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- Er komt een verordening voor het sociaal domein (zoals die van de gemeente Bunschoten[27]), waardoor samenwerking over de wetten heen eenvoudiger wordt. In de verordening hebben we aandacht voor integraal werken (waaronder het delen van informatie), versmallen van de toegang en hiermee creëren van toe- en afwijzingsgronden en andere zaken die helpen om de medewerkers van het Sociaal Team te ondersteunen in hun rol.
- Om de beweging van zorg en ondersteuning naar sociale basis te maken, investeren we in het Sociaal Team, zodat zij zich naar het model van Enschede kunnen ontwikkelen. Het doel van deze investering is dat er nog meer lichte hulp en ondersteuning door het Sociaal Team zelf geboden kan worden.
- We voeren de doorbraakmethode in als werkwijze voor het gehele sociaal domein. Binnen het Sociaal Team, maar ook in de samenwerking met partners in de sociale basis en het bredere netwerk van zorg en welzijn.
- We maken meer gebruik van vrijwilligers, bijvoorbeeld bij respijtzorg.
- Bij organisaties die een significante subsidie ontvangen (meer dan € 500.000 per jaar) mag het college iemand afvaardigen voor de Raad van Toezicht van de betreffende organisatie.

[27] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR757524?&show-wti=true

- We brengen doelen en middelen beter in balans als het gaat om subsidies die we verstrekken in de sociale basis.
- We verwachten van de organisaties die actief zijn in het jongerenwerk dat zij als coalitie optrekken: minder versnippering, betere samenwerking en een gezamenlijk bereik van meer jongeren. De gemeente bevraagt hen hierop als één samenwerkend geheel. We benutten daarbij de (extra) middelen die hiervoor vanuit de IZA/AZWA beschikbaar zijn.
- Mantelzorgers en vrijwilligers zijn van groot belang voor onze samenleving. We gaan samen met mantelzorgers kijken hoe we hen (onder meer financieel) kunnen ondersteunen en waarderen. Ook roepen we een speciale onderscheiding voor mantelzorgers in het leven: de Vlinder van Houten. Voor het ondersteunen en waarderen van mantelzorgers trekken we structureel € 25.000 uit. Ook besteden we meer aandacht aan de dag van de vrijwilliger om onze dank uit te spreken naar deze groep.
- Jongeren hebben onze speciale aandacht, de mentale problemen onder jongeren nemen toe. De samenwerking met het onderwijs voor het vroegtijdig signaleren van problemen is in dit verband cruciaal. We verstevigen de samenwerking op dit punt.
- Jongeren hebben een eigen plek nodig, we zijn blij met een voorziening zoals Enter.
- We ondersteunen maatschappelijke organisaties bij het zoeken naar passende huisvesting, zoals de sleutelclub en de Voedselbank.
- Het behouden van voorzieningen is belangrijk voor de leefbaarheid in het buitengebied. Het college zal zich maximaal inzetten voor het openhouden van de school in Tull en ’t Waal.
- In het nieuwe Huis van Houten maken we plek voor maatschappelijke organisaties, zodat ze beter kunnen samenwerken.
- Via een burgerberaad gaan we in gesprek met onze inwoners over het normaliseren van zorggebruik in het sociaal domein en het bouwen van sterke gemeenschappen om de zelfredzaamheid te vergroten.
- We spannen ons in voor behoud van de St. Antonius polikliniek en voor de terugkeer van de huisartsenpost.
- We zijn een dementievriendelijke gemeente en vergeten deze doelgroep niet, bijvoorbeeld bij de inrichting van de openbare ruimte.

4.2 Sport en cultuur

Houten kent een rijk aanbod van clubs en verenigingen op het gebied van sport en cultuur. We hebben grote waardering voor alle evenementen die er georganiseerd worden in onze gemeente, zoals bijvoorbeeld de Loop door Houten en de Houtense Cultuurnacht. Wij vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil de kans krijgt om mee te doen in Houten.

De breedtesport levert hier een belangrijke bijdrage aan die wij positief waarderen. Ook cultuur is belangrijk in Houten en is een belangrijk onderdeel van ons maatschappelijk samenzijn en draagt bij aan de sociale cohesie en zelfontplooiing van onze inwoners. Mensen met een beperking moeten kunnen meedoen met sport en cultuur, dat stimuleren wij. Ook zijn er meerdere clubs in Houten waar topsport wordt bedreven. Gemeente Houten zal in communicatie en citymarketing meer aandacht hieraan besteden. Ook zetten we ons in voor het vinden van huisvesting voor topsporters. In een nieuwe visie op sport werken we uit waar we dit een plek geven.

Bij onze sport- en cultuurverenigingen zijn ongelooflijk veel vrijwilligers actief. Toch blijft het soms lastig om vrijwilligers te vinden. We focussen op het actiever ondersteunen van besturen hierbij. Op de dag van de vrijwilliger gaan we meer aandacht besteden aan het belang van vrijwilligers.

Om sportclubs en -verenigingen gelijk te behandelen, brengen we de bestaande afspraken in kaart met als doel deze te harmoniseren. We doen dit samen met de verenigingen. De insteek is dat de harmonisatie budgetneutraal is, tenzij de verenigingen zelf aangeven waar ze ruimte zien om te bezuinigen.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- Op dit moment lopen gesprekken over de mogelijke aankoop van the Dome. Wij staan positief tegenover een mogelijke aankoop, om the Dome te behouden voor de gemeente
- We hebben meer aandacht voor topsport en ondersteunen bij het vinden van huisvesting voor topsporters;

- We stellen een nieuwe sportvisie op met daarin aandacht voor groeimogelijkheden van het sportaanbod en -verenigingen;
- We harmoniseren tarieven van sportverenigingen;
- We stimuleren verenigingen om hun kantines multifunctioneel in te zetten;
- Theater Aan de Slinger krijgt meer ruimte voor het ontwikkelen van ondernemerschap;
- Onze (grote) ondernemers dragen bij aan het in stand houden van sport en cultuur in Houten. Dit doen we via het ondernemersfonds;
- Evenementen zijn belangrijk voor Houten. We vereenvoudigen de regels voor organisatoren en ondersteunen deze waar we kunnen. Voorbeelden hiervan zijn de cultuurnacht en een stadsstrand op het Rond.

4.3 Bieden van passende ondersteuning aan wie dat echt nodig heeft

Hoewel we ernaar streven dat alle inwoners zelfstandig hun leven kunnen leiden, weten we dat dit niet voor iedereen mogelijk is. Er zullen altijd inwoners zijn die meer hulp en ondersteuning van de gemeente nodig hebben. Hen bieden we ondersteuning zo dicht mogelijk bij huis en zo licht en kort mogelijk als nodig is.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- We vereenvoudigen het minimabeleid, onder meer door het samenvoegen van regelingen en vormen dit om naar een activeringsinkomen (model Wageningen)[28].
- We behouden de regelingen voor kinderarmoede, we zijn trots op de organisaties die kinderen en gezinnen in armoede ondersteunen.
- We geven het college de opdracht om te verkennen of schoolzwemmen weer kan worden ingevoerd, en tegen welke kosten. Ons doel: een zwemdiploma voor ieder kind.
- We vullen, voor het geval dit nodig blijkt te zijn, het armoedenoodfonds met eenmalig € 250.000.
- We werken toe naar het inzetten van zoveel mogelijk collectief aanbod en algemene zorgvoorzieningen. Als het echt niet anders kan, maken we gebruik

[28] Maatschappelijk Meedoen Budget aangepast op basis van ervaringen inwoners - Gemeente Wageningen

van individuele voorzieningen, waarbij we alleen wetenschappelijk bewezen interventies financieren.

- Trajecten kunnen over het algemeen niet eeuwig duren, we durven dus ook te stoppen en steunen onze medewerkers in het Sociaal Team daarin.
- In Houten is het Sociaal Team dé voordeur voor het verkrijgen van zorg. We ontmoedigen verwijzingen via de huisartsen en versterken de onderlinge samenwerking. Een zorgverlener kan nooit zelf het ondersteuningsaanbod verlengen, dat moet altijd gebeuren door het Sociaal Team.
- We investeren in de relatie met de grootste aanbieders van individuele ondersteuning en gaan met hen in gesprek over het beperken van uitgaven. We werken een budgetplafond uit, naar het model van gemeente De Bilt[29].
- Zodra dit is toegestaan, voeren we een inkomensafhankelijke bijdrage in voor de Wmo, we spreken af dat we de landelijke regels volgen en bieden geen ruimere Wmo-ondersteuning en jeugdhulp aan dan de wet voorschrijft.
- We beperken de uitgifte van hulpmiddelen en stimuleren gezamenlijk- en hergebruik, zoals deelscootmobielen.
- We continueren ons beleid om voldoende Wmo-proof woningen op te leveren.
- We voeren een budgetplafond in voor de kosten voor jeugdhulp, we houden vast aan een nullijn ten opzichte van de begroting 2026. We bereiken dit door te investeren in het Sociaal Team, strakkere indicatiesturing, preventie en vroegsignalering.
- Waar mogelijk verminderen we de administratieve lasten.
- Fraude bij zorgaanbieders wordt streng aangepakt.

4.4 Bevorderen dat iedereen op eigen niveau kan meedoen

Voor de coalitiepartijen is het belangrijk dat alle inwoners participeren, het liefst met betaald werk. Dit geldt ook voor statushouders, want werk is een goede manier om te integreren in onze samenleving. Als betaald werk niet mogelijk is, geloven we erin dat iedereen zich nuttig kan maken voor anderen in onze samenleving.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- Inwoners die een uitkering aanvragen, gaan direct aan de slag als tegenprestatie hiervoor. Zij leveren naar vermogen een maatschappelijke bijdrage. Dit geldt ook

[29] https://debilt.raadsinformatie.nl/document/14629650/1#search=%22maatregelen%20jeugd%22

voor statushouders. Voor deze doelgroep doen we mee met de landelijke pilot Startbanen Statushouders[30].

- We spannen ons in om het aantal bijstandsgerechtigden dat volledig of deels uitstroomt naar werk te verhogen.
- We continueren en verbeteren de werkwijze van de Houtense werktafel waarbij we zoeken naar publiek-private samenwerking met Houtense ondernemers.
- We onderstrepen de ingezette ontwikkeling 'Menskracht' van Werk en Inkomen Lekstroom (WIL), waarbij bovengemiddeld veel bijstandsgerechtigden uitstromen of aan de slag gaan met een tegenprestatie. Als hier (tijdelijk) meer middelen voor nodig zijn, willen we die beschikbaar stellen.
- Werk moet lonen, we willen een armoedeval voorkomen en versoepelen onze houding ten aanzien van bijverdienen naast een uitkering.
- Hardheden van de kostendelersnorm halen we weg.

[30] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/04/30/minister-aartsen-zet-eerste-stap-om-meer-nieuwkomers-aan-het-werk-te-helpen

5. Werken en ondernemen

5.1 Bedrijvigheid en economie

Een sterke lokale economie is van groot belang voor een leefbaar en toekomstbestendig Houten. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, voorzieningen, innovatie en levendige centra en dorpen. De coalitie wil ruimte geven aan ondernemers en initiatieven die bijdragen aan een sterk Houten. Daarbij ligt de nadruk op het ondersteunen van bestaande ondernemers, familiebedrijven en het midden- en kleinbedrijf.
De komende jaren staan ondernemers voor grote uitdagingen. Denk aan netcongestie, stijgende kosten en personeelstekorten. Tegelijkertijd zien we volop kansen voor samenwerking en verduurzaming. De coalitie kiest voor een aanpak waarbij economische ontwikkeling hand in hand gaat met leefbaarheid, bereikbaarheid en het Houtense DNA. Het is belangrijk dat we de motie over de komst van een Economisch profiel gaan uitvoeren.

We willen dat ondernemers zich gehoord voelen door de gemeente. Dat vraagt om een gemeente die meedenkt, duidelijk communiceert en sneller schakelt. Minder bureaucratie en meer samenwerking staan daarbij centraal. We zetten in op korte lijnen tussen ondernemers, gemeente en maatschappelijke organisaties en zorgen voor een ondernemersdesk en een aanspreekpunt in de gemeente. Daarbij benutten we nadrukkelijk de kennis en ervaring die aanwezig is in de samenleving en het lokale bedrijfsleven.

We kiezen in eerste instantie niet voor uitbreiding van bedrijventerreinen, maar richten ons op slimmer ruimtegebruik, functiemenging waar mogelijk en het versterken van bestaande locaties. Daarbij hebben we oog voor bereikbaarheid, verkeersveiligheid en een aantrekkelijke inrichting van de openbare ruimte.

Netcongestie vormt één van de grootste bedreigingen voor de economische ontwikkeling van Houten. Bedrijven lopen vast doordat nieuwe of zwaardere aansluitingen op het elektriciteitsnet niet mogelijk zijn. Dit

belemmert groei, verduurzaming en innovatie. De coalitie wil samen met ondernemers en de netbeheerder actief inzetten op oplossingen zoals energiehubs, slimmer energiegebruik en lokale samenwerking tussen bedrijven. Ook het delen van energie moet makkelijker worden. We ondersteunen duurzaam ondernemerschap en helpen ondernemers waar mogelijk bij verduurzaming van hun bedrijfspand of bedrijfsvoering. Daarbij kijken we in het bijzonder ook naar de uitbreiding van het duurzaam opwekken van zonne-energie op (grote) bedrijfsdaken. Ook willen we blijven inzetten op voldoende laadinfra en toekomstbestendige energievoorzieningen.

Een bruisend centrum draagt bij aan een aantrekkelijk Houten. We willen ruimte geven aan horeca, evenementen en initiatieven die zorgen voor levendigheid en ontmoeting in onze centra en dorpen. Terrassen, activiteiten, lokale evenementen en ondernemersinitiatieven maken Houten aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers.
De coalitie ziet daarnaast kansen om samen met ondernemers en de agrarische sector een bijdrage te leveren aan maatschappelijke opgaven. Zo willen we samen kijken hoe statushouders sneller kunnen participeren in de samenleving, bijvoorbeeld via werk, opleiding of tijdelijke huisvesting gekoppeld aan werk. We geloven dat werk en meedoen belangrijke voorwaarden zijn voor integratie en verbondenheid met de samenleving.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

We zetten in op een sterke lokale economie met bijzondere aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en familiebedrijven.
We verbeteren de samenwerking en communicatie tussen gemeente en ondernemers en verkorten waar mogelijk procedures en schrappen overbodige regels die ondernemers in de weg staan.
We werken samen met ondernemers en netbeheerders aan oplossingen voor netcongestie, waaronder energiehubs en slimmer energiegebruik.
We stimuleren duurzaam ondernemerschap en ondersteunen ondernemers bij verduurzaming van hun bedrijfsvoering.
We geven ruimte aan horeca, bijvoorbeeld door het verruimen van de regelgeving rondom terrassen, evenementen en ondernemersinitiatieven in de centra. Hierbij zetten we in op eenvoudige vergunningen voor evenementen, en we onderzoeken of er meer vergunningsvrij kan plaatsvinden zonder in te leveren op veiligheid. We blijven inzetten op een aantrekkelijke en bereikbare winkel- en verblijfsomgeving. We blijven ons daarom inzetten om het Rond tot een aantrekkelijkere plek te maken, we willen dat het centrum gaat bruisen.

We onderzoeken samen met ondernemers en de agrarische sector mogelijkheden om statushouders sneller te laten participeren via werk en opleiding.
We maken ons zorgen over de verkeersveiligheid op de Odijkseweg. We onderzoeken of het Winkelcentrum de Dikke Boom verplaatst kan worden naar bijvoorbeeld Houten-Oost of het gebied tussen de Binnenweg en de Rondweg (Kruisboog). De huidige locatie van de Dikke Boom zal na de bouw van een nieuw centrum worden herbestemd voor woningbouw. Vóór het voorjaar van 2027 hebben we verschillende scenario's uitgewerkt.

5.2 Verkeer en mobiliteit

Houten staat wereldwijd bekend om zijn unieke stedenbouwkundige opzet, waarbij de fietser voorop staat. Dit is vastgelegd in het Houtens DNA, daar houden we aan vast. Houten is voorloper als fietsgemeente, we spannen ons daarom in om in 2028 voor de derde keer fietsgemeente van Nederland te worden.

Tegelijk is blijvende inzet voor verkeersveiligheid keihard nodig. Hier werken we aan door planmatig onderhoud van stoepen, wegen en straten. Doordat de gemeente de komende jaren verder moet bezuinigen, kan niet alles zo snel als we zouden willen, maar we zorgen voor een duidelijke planning.

Ook pakken we concrete verkeersonveilige straten aan door het toepassen van kleine verkeersmaatregelen zoals verkeersdrempels om het rijgedrag te beïnvloeden en de veiligheid te vergroten. De verkeerssituatie bij de kruising De Molen/Stellingmolen betrekken we bij de ontwikkeling van het CMK-gebied. Ook hebben we specifieke aandacht voor de verkeerssituatie op de Kruisboog. We werken hier aan een plan om de verkeersveiligheid te vergroten.

In de regio neemt de filedruk op snelwegen toe. Daarom zetten we in op betere OV-verbindingen en de realisatie van snelle doorfietsroutes, in samenwerking met de provincie en buurgemeenten. Bij de planvorming rond deze doorfietsroutes hebben we oog voor het betrekken van de omgeving van mogelijke nieuwe routes. De NS-stations in Houten

moeten bereikbaar zijn voor iedereen, daarom hebben we extra aandacht voor goed werkende liften op beide stations en het tegengaan van vandalisme.

Naast alle aandacht voor fietsen, wandelen en OV zien we ook dat veel mensen afhankelijk zijn van een auto, daar bieden we ook ruimte voor. Parkeernormen passen we niet naar beneden aan, en waar het echt knelt in buurten met parkeerdruk bieden we beperkt ruimte voor het op een groene manier inpassen van enkele extra parkeerplekken. Ook blijven we ons inzetten voor een volledige aansluiting op de A12 richting Arnhem.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- Aanpak van te hard rijden en goede doorstroming op de Rondweg, maar ook in het buitengebied.
- Voldoende fietspaden en fiets-parkeerplekken bij woningbouwprojecten.
- Fatbike-overlast aanpakken door te streven naar een gebiedsgericht fatbikeverbod, binnen de juridische mogelijkheden.
- Betaald parkeren in Houten niet verder uitbreiden.
- Beperkt toestaan van extra parkeerplekken in straten en buurten waar het echt knelt met parkeerdruk.
- Actief inspelen op concrete situaties van verkeersonveiligheid door het nemen van beperkte en betaalbare verkeersmaatregelen.
- Waar sprake is van parkeeroverlast bij evenementen of sportwedstrijden zetten we actief in op verbetermaatregelen, zoals bij SV Houten.
- Om duurzaam vervoer te stimuleren versoepelen we de voorwaarden voor het leggen van kabelgoottegels en ondergrondse laadinfrastructuur om een elektrische auto vanuit huis op te kunnen laden.
- Bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het Oude Dorp werken we actief aan het vergroten van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid.

6. Groene en gezonde leefomgeving

6.1 Openbare ruimte

De openbare ruimte is het visitekaartje van Houten. Het is de plek waar kinderen spelen, waar buren elkaar ontmoeten, waar we wandelen, fietsen en sporten, en waar we ons veilig en prettig willen voelen. De komende jaren staat Houten voor grote opgaven: groei van het aantal inwoners, vernieuwing van wijken, klimaatverandering en druk op de leefbaarheid. Dat vraagt om een openbare ruimte die niet alleen goed onderhouden is, maar ook toekomstbestendig, uitnodigend en passend bij het karakter van onze gemeente.

Deze coalitie kiest voor een aanpak die uitvoerbaar is en dicht bij de inwoners staat. We willen geen overambitieuze plannen die stranden in papier, maar concrete verbeteringen die zichtbaar zijn in de straat, het park, de speeltuin en het dorpsplein. De basis moet op orde zijn, schoon, heel en veilig, en van daaruit bouwen we verder aan een groene, gezonde en toegankelijke leefomgeving. Hierbij ondersteunen we allerlei vrijwilligers, bijvoorbeeld die van Zwerfvuil Houten.

Houten groeit, en dat betekent dat de openbare ruimte moet meegroeien. Nieuwe woningen, meer verkeer, intensiever gebruik van speelplekken en groen: het vraagt om slimme keuzes en tijdige investeringen. We willen dat elke wijk en elke kern, van Castellum tot Schalkwijk, van de Muren tot ’t Goy, een openbare ruimte heeft die past bij de schaal en identiteit van de omgeving.

We zien tegelijkertijd dat de druk op de openbare ruimte toeneemt. Klimaatverandering zorgt vaker voor hitte, droogte en piekbuien. Ook vragen het onderhoud van wegen, groen en voorzieningen de komende jaren om grote investeringen. Daarom kiest de coalitie voor een realistische koers. We willen kritisch kijken naar het huidige kwaliteitsniveau van het onderhoud van de openbare ruimte en onderzoeken waar slimmer, duurzamer en doelmatiger gewerkt kan worden. Niet overal hoeft het onderhoudsniveau hetzelfde te blijven als dit veel geld kost en beperkt effect heeft op leefbaarheid of veiligheid. Soms past een andere manier van beheren prima, bijvoorbeeld door op bepaalde plekken minder vaak te maaien of anders om te gaan met groenbeheer.

Groen is essentieel voor een gezonde leefomgeving. Het biedt schaduw, verkoeling, biodiversiteit en ruimte om te ontspannen. Tegelijkertijd willen we klimaatuitdagingen niet benaderen met verplichtingen of symboolmaatregelen, maar met praktische oplossingen die werken voor inwoners én voor de gemeente. We versterken het groen waar dat nodig is, en verbeteren hiermee waterafvoer en verminderen hittestress.

Bij vervanging en groot onderhoud kijken we nadrukkelijk hoe werkzaamheden slimmer, duurzamer en waar mogelijk goedkoper uitgevoerd kunnen worden. Daarbij zoeken we naar oplossingen die bijdragen aan een toekomstbestendige leefomgeving en tegelijkertijd financieel verantwoord zijn. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor de verkoop van snippergroen aan particulieren of andere partijen, wanneer dit aansluit bij de kwaliteit van de leefomgeving en het beheer van de openbare ruimte.
We willen dat inwoners weten waar ze aan toe zijn: wanneer hun wijk voor onderhoud aan de beurt is, hoe meldingen worden opgepakt en welke verbeteringen worden doorgevoerd. Transparantie en voorspelbaarheid zijn hierbij sleutelwoorden.

Per 1 januari 2027 treedt de gemeente voor de afvalinzameling toe tot de Reinigingsdienst Midden-Nederland (RMN). We hebben aandacht voor deze overgang zodat deze soepel verloopt voor onze medewerkers en inwoners. Ook zetten we ons in voor alternatieve inkomsten voor de verenigingen, kerken en scholen die zich nu inzetten voor de oud-papierinzameling.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- We verhogen het onderhoudsniveau van groen, bestrating en verlichting in wijken met achterstanden, en waar onveilige situaties zich voordoen.
  We introduceren een snelle interventieploeg voor urgente meldingen (losliggende tegels, kapotte verlichting, gevaarlijke situaties). We verkorten de afhandeltijd van meldingen door te onderzoeken of we de BuitenBeter-app en website kunnen gebruiken, met maandelijkse wijkrapportages.
- Verouderde verlichting vervangen we versneld door LED en we verbeteren zichtlijnen op onveilige plekken door extra verlichting te plaatsen of groen te verwijderen.

- We handhaven extra op vandalisme en zwerfafval, met focus op schoolomgevingen en winkelcentra. We plaatsen extra afvalbakken op plekken met structurele overlast en introduceren proefprojecten met sensoren voor tijdige lediging.
- We vergroten wandelveiligheid en rolstoelvriendelijkheid door het nalopen van veelgebruikte wandelroutes, het verwijderen van oneffenheden en het verbeteren van op- en afstapjes. Langs belangrijke looproutes komen bankjes en schaduwplekken.
- We ondersteunen buurtinitiatieven zoals adoptiegroen, snippergroen en buurtmoestuinen. En we werken actief mee aan de verkoop van snippergroen waar dit passend is.
- We starten in 2026 met het organiseren van buurtschouwen, elke wijk/dorp komt eens per vier jaar (of vaker als dat nodig is) aan de beurt, met de betreffende wethouder én de raad. We zorgen voor een meerjarig onderhoudsprogramma dat inzichtelijk maakt wanneer welke wijk aan de beurt is.
- We kijken kritisch naar het kwaliteitsniveau van het onderhoud van de openbare ruimte en zoeken naar slimmer en doelmatiger beheer.
- Bij vervanging en groot onderhoud zetten we in op duurzame, toekomstbestendige en financieel verantwoorde oplossingen.
  We vervangen dode bomen en planten jaarlijks minimaal driehonderd extra bomen, vooral in versteende wijken en langs routes naar scholen.
  We beheren bermen en groenstroken ecologisch waar dat kan, en traditioneel waar dat moet voor veiligheid en overzicht.

6.2 Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Het groene karakter van Houten is één van de belangrijkste kwaliteiten van onze gemeente. Groen, natuur en een verzorgde openbare ruimte zorgen ervoor dat Houten een fijne plek is om te wonen, werken en ontspannen. De coalitie wil deze kwaliteit behouden en versterken, passend bij het Houtense DNA en de dorpse uitstraling van onze gemeente.

De coalitie vindt biodiversiteit van groot belang voor een toekomstbestendige leefomgeving. Meer groen en biodiversiteit dragen niet alleen bij aan natuurherstel, maar ook aan gezondheid, verkoeling en wateropvang in wijken en dorpen. Daarom blijven we inzetten op vergroening en het verminderen van verharding. We moedigen

inwoners aan om hun tuin te vergroenen en blijven deelnemen aan acties zoals Steenbreek. Ook ondersteunen we inwonersinitiatieven en buurtprojecten die bijdragen aan een groenere leefomgeving. De gemeente geeft hierin zelf het goede voorbeeld door waar mogelijk te vergroenen en te ontstenen in de openbare ruimte.

Daarnaast willen we samen met agrariërs, grondeigenaren en maatschappelijke organisaties blijven investeren in een aantrekkelijk en vitaal buitengebied. Goed beheer van natuur en landschap is belangrijk voor biodiversiteit, recreatie en de leefbaarheid van de dorpen en het buitengebied. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor het behoud en beheer van weidevogelgebieden.
Om Houten ook in de toekomst leefbaar te houden, zetten we daarnaast in op klimaatadaptatie. We willen regenwater beter opvangen en vasthouden, zodat we beter bestand zijn tegen extreme neerslag, hitte en droogte. Groen en water spelen daarin een belangrijke rol.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- We blijven biodiversiteit stimuleren en versterken waar mogelijk groen in wijken, dorpen en het buitengebied.
- We blijven deelnemen aan acties zoals Steenbreek en stimuleren inwoners om hun tuin te vergroenen en te ontstenen.
- De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door waar mogelijk te vergroenen en te ontstenen in de openbare ruimte.
- We zetten samen met agrariërs en grondeigenaren actief in op goed beheer van weidevogelgebieden.
- We investeren in klimaatadaptatie door regenwater beter op te vangen en maatregelen te nemen tegen hitte en droogte. We ondersteunen dit met acties voor inwoners om zelf ook maatregelen te nemen, bijvoorbeeld in de aanschaf van een regenton. We pakken wateroverlast in wijken aan. En we creëren koele, schaduwrijke zitplekken.

6.3 Duurzaamheid

Houten blijft zich onverminderd inzetten voor een duurzame en toekomstbestendige gemeente. De energietransitie vraagt ook de komende jaren om tempo, innovatie en samenwerking met inwoners, ondernemers en energiecoöperaties. Tegelijkertijd constateren we dat de oorspronkelijke ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn, onder

de huidige omstandigheden niet realistisch meer is. Houten heeft binnen de regio al grote stappen gezet en haar bijdrage aan de Regionale Energiestrategie grotendeels gerealiseerd, door het vergunnen van 100 hectare aan zonnevelden en 2 operationele windparken. Daarnaast zorgt onder andere netcongestie voor stevige uitdagingen. Zeker omdat we de komende jaren veel woningen willen bouwen. Daarom kiezen we voor een realistische en uitvoerbare koers, passend bij landelijke en Europese doelstellingen, met als nieuwe ambitie: klimaatneutraal in 2050.

Deze koerswijziging betekent nadrukkelijk geen pas op de plaats. We blijven investeren in energiebesparing, duurzame energieopwekking, verduurzaming van woningen en maatschappelijk vastgoed, slimme energiesystemen en oplossingen voor netcongestie. Ook om te blijven zorgen voor betaalbare energie. Daarbij verschuift de focus van uitsluitend energieneutraliteit naar klimaatneutraliteit: het uiteindelijk terugdringen van CO_2- en andere broeikasgasuitstoot. Zo houden we vaart in de energietransitie, terwijl we tegelijkertijd kiezen voor een aanpak die haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar blijft voor inwoners en ondernemers.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- We houden ons aan de Europese en landelijke norm en zijn klimaatneutraal in 2050.
- Voor de plaatsing van transformatorhuisjes gaan we met Stedin in gesprek over de participatie van inwoners. We hebben goede ervaringen met het betrekken van inwoners bij het plaatsen van laadpalen en willen een vergelijkbare aanpak voor de plaatsing van transformatorhuisjes en in de toekomst mogelijk buurtbatterijen.
- In 2027 stellen we een warmteprogramma op waarbij we ook coöperaties rondom buurtwarmte betrekken. We staan hierin open voor nieuwe initiatieven op het gebied van warmtewinning als hiervoor genoeg draagvlak is. We leggen geen gedwongen maatregelen op (versneld van het gas af) en sluiten aan bij de koers van het Rijk. We staan ervoor open om geo- en aquathermie te onderzoeken
- We kiezen in deze bestuursperiode niet voor nieuwe windmolens of windparken. Voor kleine boerenwindmolens op eigen erf is wel ruimte.
- Er zijn grote zorgen over de geluidsbelasting van het windpark Goyerbrug. We monitoren of de geluidsbelasting binnen de normen is, handhaven hier actief op en gaan in gesprek met de omwonenden en initiatiefnemer van dit windpark.

- We plaatsen geen zonnepanelen op vruchtbare landbouwgrond. Wel bevorderen we het plaatsen van zonnepanelen op daken, waar nog veel ruimte is. We gaan ons actief inzetten om zon op grote daken maximaal aan te jagen.
- We streven naar lokaal eigendom bij duurzame energieopwekking.
- Er vindt maximale inzet plaats om de Specifieke Uitkeringen (SPUK's) die ons ter beschikking staan ook in te zetten op het gebied van energiebesparing (bijvoorbeeld Lokale Aanpak Isolatie[31]). Hiervoor maken we ook meer gebruik van de organisaties die er op dit gebied zijn.
- Het bedrijfsleven kan meer doen om energieneutraal te worden. We stimuleren het delen van energie en versoepelen waar het kan de regels hiervoor. Ook willen we deze periode minimaal 1 energy-hub realiseren op een van de bedrijventerreinen en/of in het buitengebied.
- We voeren gesprekken met bedrijven om te bekijken of ze naar een lichtere energieaansluiting kunnen, zodat er ruimte beschikbaar komt voor andere bedrijven.
- We stimuleren deelmobiliteit en elektrisch rijden. Daarom zorgen we, als er behoefte is en draagvlak in de buurt, voor laadpalen en parkeerplekken voor deelauto's. We hebben hierbij oog voor de parkeerdruk in de wijk. Dit doen we volgens dezelfde aanpak als het plaatsen van laadpalen.
- We staan open voor creatieve en innovatieve oplossingen om sneller te kunnen verduurzamen, bijvoorbeeld het importeren van duurzame energie.
- Inwoners ondersteunen we met de mogelijkheid om een lening toekomstbestendig wonen af te sluiten. Ook zetten we een subsidie op voor particulieren om een hybride warmtepomp aan te schaffen.
- EnergieRijk Houten wijzen we aan als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB)[32].
- We betrekken de monitoringsgroep burgerberaad Energie actiever bij toekomstige energieplannen.
- Dagelijks rijden er heel veel busjes door Houten om pakketten te bezorgen. Dit kan efficiënter en duurzamer. We starten een pilot met een duurzame 'last-mile', of extra pakketpunten bij toegangswegen.

[31] Specifieke Uitkering lokale aanpak isolatie (SpUk LAI) | NPLW

[32] Diensten van algemeen economisch belang (DAEB) - Europa decentraal

6.4 Leefbaar buitengebied

Houten en het buitengebied met de kernen Schalkwijk, ’t Goy en Tull en ’t Waal kunnen niet zonder elkaar. Zonder het buitengebied zou Houten echt iets missen, en andersom ook. Dankzij het landelijke en dorpse buitengebied kent Houten een groot grondgebied met agrarische ondernemers, heel veel groen en natuur, veel openheid, en dorpse en hechte leefgemeenschappen in de dorpen.

Agenda Buitengebied

In ons buitengebied liggen ook veel maatschappelijke opgaven. De Agenda Buitengebied moet daarom snel voorzien worden van een uitvoeringsprogramma om het buitengebied te beschermen én te ontwikkelen.

Leefbaarheid dorpen

We zorgen ervoor dat ook onze inwoners in het buitengebied ervaren dat zij er helemaal bij horen, met duidelijk beleid en visie vanuit de gemeente. We steunen de dorpen in de plannen die zij van onderop maken om hun dorpen toekomstbestendig te maken en te houden, zoals de ontwikkeling van de 'Grote driehoek’ en de Kerkbrink. De gemeente doet er binnen haar mogelijkheden alles aan om de leefbaarheid overeind te houden, waaronder aandacht voor goede verlichting en verkeersveiligheid. We staan negatief tegenover ongewenste vormen van opslag en distributie in Houten en specifiek het buitengebied. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de situatie aan het Groenedijkje in ‘t Goy, waar de coalitie de voorkeur heeft om hier ruimte aan woningen te geven. De huidige situatie met het illegaal gestarte distributiebedrijf wordt zo spoedig mogelijk beëindigd.

Agrarisch en dorps karakter

Het buitengebied blijft in hoofdzaak agrarisch gebied. Boeren zijn welkom in onze gemeente. Zij worden gewaardeerd voor de voedselproductie, waarde voor het cultuurlandschap, en beheer van het landschap en natuur. Bij de uitvoering van het Utrechts Programma Landelijk Gebied staat de gemeente nadrukkelijk naast haar inwoners en ondernemers en houdt een vinger aan de pols. We zijn kritisch op bovenwettelijke maatregelen.

Energie

Voor de energietransitie wordt al snel gekeken naar het buitengebied. Daar liggen ook zeker kansen. Maar niet door het buitengebied verder op te vullen met zonnevelden op landbouwgrond en het toevoegen van grote windmolens. Er is wel ruimte voor het plaatsen van kleine boerenwindmolens op het erf.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- De Agenda Buitengebied wordt snel voorzien van een uitvoeringsprogramma. Daarin is aandacht voor capaciteit, planning en financiële middelen.
- We kiezen voor kleinschalige, bij de dorpen passende nieuwbouw van woningen. Bouwinitiatieven die al op afhandeling wachten, handelen we versneld af.
- Er komt meer aandacht voor de verkeersveiligheid. Bijvoorbeeld voor te hard rijden in de dorpskernen en de aanpak van sluip- en vrachtverkeer. We geven actief steun aan het openhouden van scholen in de kleine kernen, binnen de verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de gemeente. Dit speelt nu concreet voor de school in Tull en 't Waal. Hier zetten we onder andere in op een multifunctionele accommodatie en werken we mee aan woningbouw die bijdraagt aan het leerlingenaantal.
- Het voedsel dat in onze eigen gemeente en regio wordt geproduceerd (streekproducten) krijgt meer waardering en aandacht.
- In het Ondernemersfonds wordt actief stem gegeven aan belangen van agrariërs.
- Mensen met binding met een van de kleine kernen krijgen voorrang bij woningtoewijzing, binnen de bestaande mogelijkheden daarvoor. Inwoners zijn tevreden over het experiment kernbinding 't Goy. We breiden dit graag uit naar bouwprojecten in Schalkwijk en Tull en 't Waal.
- We maken zo snel mogelijk beleid voor de zogeheten 'vrijkomende agrarische bebouwing'. Als het past in de omgeving en niet ten koste gaat van buren of bestaande bedrijven, moet er in leegstaande schuren beperkt ruimte zijn voor kleinschalige niet-agrarische bedrijvigheid.
- Lopende trajecten vanuit de Agrarische Structuurversterking handelen we binnen onze mogelijkheden voortvarend af.
- We streven ernaar een vrijliggend fietspad tussen 't Goy en de Goyerbrug te realiseren. We onderzoeken hoe we dit zo kostenefficiënt kunnen doen met inbreng van subsidies.
- In de plannen voor de ontwikkeling van Laagraven houden we het buitengebied tussen Houten, Nieuwegein en Utrecht groen, rustig en landelijk met inachtneming van de bestaande evenementen.

7. Bestuur en organisatie

Dagelijks werken ongeveer 360 collega's aan de dienstverlening voor onze inwoners en aan de grote en samenhangende opgaven waar de gemeente Houten voor staat. We kijken ernaar uit om samen met de ambtelijke organisatie aan de slag te gaan om Houten nog mooier te maken.
Naast de samenwerking met allerlei organisaties binnen de gemeente Houten, werkt de gemeente Houten ook nauw samen met allerlei andere stakeholders in de regio. Bijvoorbeeld in de Lekstroom, waar we samen met de gemeenten Nieuwegein, IJsselstein, Lopik en Vijfheerenlanden samenwerken op het gebied van het sociaal domein. Of in de MRU West (voorheen U10) waar we samen met vijftien andere Utrechtse gemeenten werken aan het in goede banen leiden van de groei in onze regio. Naast deze twee voorbeelden zijn er nog vele andere samenwerkingsverbanden die essentieel zijn voor de opgaven waar Houten voor staat en de ambities die we hebben. Het is voor ons belangrijk om deze samenwerkingen te behouden en verstevigen waar dat kan.
We zien dat de verwachtingen van inwoners over de rol van de gemeente toenemen en dat de gemeentelijke organisatie en andere maatschappelijke organisaties zoekende zijn naar hun rol hierin. We willen toewerken naar het zijn van een responsieve overheid, waarbij we er echt zijn voor onze inwoners en ondernemers. We denken mee, luisteren goed en hebben een open houding. We gaan minder uit van belemmering en redeneren vanuit de insteek: hoe kan het wél. We blijven in contact met inwoners en ondernemers met vragen en proberen wachttijden zo kort mogelijk te houden.
Tegelijkertijd zien we ook dat wettelijke kaders steeds complexer worden. Daarnaast krijgt de gemeente steeds meer taken vanuit de Rijksoverheid, bijvoorbeeld op het gebied van opvang van vluchtelingen en de klimaatdoelstellingen. Ook krijgt de gemeente Houten de komende jaren te maken met de zogenoemde ‘New Town’-problematiek, waarbij er in een korte periode veel onderhoud moet plaatsvinden aan bijvoorbeeld schoolgebouwen, riolering en wegen. Om te kunnen blijven voldoen aan alle taken en de verwachtingen van inwoners, bevindt de organisatie zich midden in een transformatie naar een toekomstbestendige organisatie. We steunen hierin de koers die de directie heeft ingezet de afgelopen jaren. Dat betekent ook voor het bestuur keuzes maken waar de inzet van onze organisatie het meest nodig is, en wat onze inwoners en ondernemers zelf kunnen. In dit coalitieakkoord leggen we accenten en prioriteiten. In het collegeprogramma kunnen we op basis van een volledig beeld aangeven wat meer, maar ook wat minder kan en moet.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Houten te maken gehad met spanning in de ambtelijk-bestuurlijke samenwerking. Er is door de organisatie, het college en de gemeenteraad de afgelopen periode gewerkt aan het herstellen van de onderlinge relatie en het vertrouwen. Ook de komende jaren zal dit onderwerp van gesprek blijven tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie. Hierbij is het belangrijk dat de raad, het college en de ambtelijke organisatie vasthouden aan hun eigen rol en daarbij niet in elkaars vaarwater zitten, maar elkaar juist versterken om in positie te komen. Hier hoort ook het geven van tegenspraak bij. Dit betekent ook dat dingen eerder op de collegetafel komen als men er ambtelijk niet uitkomt. Dit vraagt van de ambtelijke organisatie het doorontwikkelen van de politieke sensitiviteit. En van het college en de gemeenteraad het waarderen van het ambtelijk vakmanschap. Alleen zo kunnen we zorgen voor goede besluitvorming voor de inwoners en ondernemers van Houten.

Concreet spreken de partijen de volgende punten af:

- We werken toe naar een responsieve gemeente. Een gemeente die er is voor haar inwoners en ondernemers. Daarbij worden inwoners geholpen bij vragen en niet van het kastje naar de muur gestuurd. Lange wachttijden en geen reactie horen daar niet bij. We handelen elke formele aanvraag zo snel mogelijk af, in elk geval binnen de wettelijke termijn. Op alle informele vragen reageren we binnen een norm van 48 uur. Wanneer we de vraag niet direct kunnen afhandelen, doen we dit uiterlijk binnen drie weken.
- In het collegeprogramma dat volgt uit dit coalitieakkoord worden keuzes gemaakt over ambtelijke inzet in de komende jaren en over de doelstellingen die we met elkaar willen bereiken.
- De gemeentesecretaris geeft jaarlijks een update over de staat van de organisatie aan de gemeenteraad. We verdubbelen dit naar twee keer per jaar en koppelen dit aan de begrotingscyclus.
- Het onderwerp ambtelijk-bestuurlijke samenwerking blijft onderwerp van gesprek in de bestuurlijke driehoek (burgemeester, griffier en gemeentesecretaris), in het college, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie.
- We zetten in op de werving van vast personeel en beperken hiermee de inzet van inhuur.

8. Financiële keuzes

De gemeente Houten staat voor grote financiële uitdagingen. Niet alleen is er onzekerheid over de hoogte van het gemeentefonds de komende jaren, maar ook zijn er grote ambities om Houten nog mooier te maken voor onze inwoners en lopen we tegen de zogenoemde 'New Town-problematiek[33]' aan.

Om de financiën de baas te zijn, moet de coalitie de komende jaren keuzes maken. Hoewel het tekort voor 2027 nog niet heel groot is, kiest de coalitie ervoor om ook al met de begroting 2027 ombuigingsmaatregelen voor te stellen, zodat we onze algemene reserve kunnen aanvullen voor de jaren erna. Ook heeft deze coalitie grote ambities op bijvoorbeeld het gebied van wonen en veiligheid, hiervoor zal extra ruimte gevonden moeten worden in de andere beleidsprogramma's.

Keuzes voor de komende jaren

We gaan ervanuit dat we de begroting voor 2027 sluitend kunnen krijgen met een aantal technische maatregelen:

- Toepassen 10% correctiefactor op kapitaallasten
- Actualiseren stelpost kapitaallasten
- Inboeken aanbestedingsvoordeel leerlingenvervoer
- Vrijval stelpost indexatie op basis van de meicirculaire
- Effect heroverweging bezuinigingen Perspectiefnota 2026
- Inzet surplus Algemene Reserve
- Geen indexering op reguliere budgetten

Om te voorkomen dat we in 2028 te grote ombuigingen moeten realiseren, wil de coalitie hier in 2027 al mee beginnen. Dit is ook nodig omdat de coalitie behoorlijk wat ambities heeft. We geven de ambtelijke organisatie hierin zoekrichtingen mee. Die werken we verder uit in het collegeprogramma en de begroting 2027.

De afgelopen jaren ontwikkelden de uitgaven aan Jeugdzorg en Wmo zich sneller (8%) dan de jaarlijkse inflatie (3%). Hier moeten we een verandering realiseren, omdat dit op termijn niet houdbaar is. Concreet kiest deze coalitie om zo snel als mogelijk te investeren in preventie binnen het sociaal domein. Ook kiezen we voor meer collectief

[33] Zorgen voor New Towns - Verwey-Jonker Instituut

dan individueel aanbod. Verder zorgen we dat verwijzingen en herindicatie uitsluitend lopen via het Sociaal Team, niet meer via de behandelaars. Daarnaast kiezen we voor een budgetplafond, het versmallen van de toegang tot zorg en efficiënter inrichten van de financiering van grote subsidierelaties. Ook onze extra inspanningen in het laten uitstromen van mensen met een uitkering levert een besparing op. We stellen ons ten doel om Houten van een zogenaamde nadeel-gemeente, een voordeel-gemeente voor de BUIG (de bijdrage die gemeenten ontvangen voor het betalen van de uitkeringen) te laten worden. Al deze maatregelen samen moeten leiden tot het terugdringen van de groei van de kosten. Hierbij denken we aan het terugdringen van 8% naar het inflatieniveau. In 2030 zou dit een structurele besparing van 2,5 tot 3 miljoen per jaar moeten opleveren voor het gehele sociaal domein, ten opzichte van de huidige meerjarenbegroting.

Houten heeft ook te maken met krapte op de arbeidsmarkt en (mede daardoor) beperkte uitvoeringskracht voor het realiseren van projecten. Dit leidt tot onderuitputting. Jaarlijks houden we veel geld over. De 10% correctie op kapitaallasten, zoals eerder genoemd voor 2027, laten we stijgen naar 18%. We denken dat dit kan, omdat dit het percentage is wat we de afgelopen jaren niet hebben uitgegeven van de investeringsagenda. Dit vergt wel een gedegen onderbouwing. Dat doen we in het collegeprogramma en de bijbehorende meerjarenbegroting. Structureel zou dit zo'n € 500.000 moeten opleveren.

We temporiseren het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) voor de openbare ruimte. Dit moet leiden tot een besparing van structureel € 360.000. We denken dat dit haalbaar is door scherpe prioritering, niet alles hoeft nu. Uiteraard moet dit niet leiden tot onveilige situaties of ernstige achterstanden. Dit wegen we mee in de prioritering.

We heroverwegen het eigendom van maatschappelijk vastgoed. Met name vastgoed dat grote investeringen vergt voor verduurzaming, komt hiervoor in aanmerking. Verkoop van een pand levert balansverkorting op en minder investeringen (dus betere ratio's en lagere kapitaallasten). We stellen ons ten doel om in 2030 zo'n € 750.000 per jaar hierop om te buigen. Ook dit werken we verder uit in het collegeprogramma. Ook temporiseren we de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed en sluiten we aan bij de verplichtingen van het Rijk. Dit levert jaarlijks een besparing op van ongeveer € 150.000.

Jaarlijks geeft Houten ruim € 1,1 miljoen uit aan erfgoed, archeologie en archivering. We stellen ons ten doel om de kosten hiervan met zo'n 20% structureel terug te dringen. Dat

doen we door betere samenwerking met andere gemeenten en keuzes over welke taken hiertoe behoren.

We verwachten ook eenmalig tussen de € 150.000 en 200.000 op te kunnen halen met de verkoop van zogenoemd “snippergroen”.

Onze plannen voor onderwijshuisvesting moeten structureel zo'n 250.000 euro per jaar opleveren. Dat doen we door te temporiseren en dichter bij het minimaal vereiste kwaliteitsniveau te blijven in de vernieuwingsplannen. Ook vinden we dat investeringen in energiebesparing bij verbouwing de verantwoordelijkheid zijn van schoolbesturen.

We stellen ons ten doel om enerzijds motie 27-2025 (voorkomen extra bezuinigingen sport, cultuur en welzijn en tegengaan verhoging OZB) uit te voeren en anderzijds scherper te kijken naar “posten onvoorzien” en zogenaamde “stelposten”. We menen dat we met deze twee maatregelen nog wel zo'n € 1 à 1,5 miljoen aan ombuigingen kunnen realiseren, zonder dat we de lasten voor onze inwoners hoeven te verhogen met de OZB of het invoeren van hondenbelasting.

We zetten de algemene reserve (maximaal zo'n € 1,5 à 2 miljoen per jaar) in voor het sluitend maken van de begroting. Dit lijkt ons haalbaar omdat we jaarlijks altijd geld overhouden (in 2025 dus zelfs € 3,5 miljoen). Het is mogelijk om in de begroting reserves in te zetten en aan het einde van het jaar is dan de algemene reserve waarschijnlijk niet eens nodig. We menen daardoor scherper aan de wind te kunnen varen en lastenverzwaringen en pijnlijke bezuinigingen deels te kunnen voorkomen.

Van ondernemers vragen we een extra bijdrage aan het ondernemersfonds voor (cultuur)activiteiten die ook bijdragen aan een bruisender winkelgebied. Dit dekken we met een beperkte verhoging van de OZB-Niet-Woningen, we denken aan 1% boven op de reguliere ontwikkeling.

Aangezien Houten flink moet bijsturen, mede doordat Houten haar VINEX-taken heeft afgerond, zien we dat de begroting met enkele miljoenen zal dalen. Aangezien Houten de spreekwoordelijke “tering-naar-de-nering" moet zetten, willen we ook in gesprek gaan met de zogenoemde ‘Verbonden Partijen’ (bijvoorbeeld de GGDrU en de WIL) over het verlagen van

onze bijdrage. Dat kan via een korting of door afstoting van taken. Een systeem waarin uitgaven meebewegen met onze financiële situatie (trap-op-trap-af systematiek) zou beter aansluiten bij de uitdagingen waar Houten voor staat.

Financiële afspraken

Gezonde financiën kunnen alleen gezond blijven als er gedisciplineerd wordt omgegaan met uitgaven en investeringen.

Om grip te kunnen blijven houden op de gemeentefinanciën spreken we af dat:

- De schuldquote niet stijgt boven 100%.
- De solvabiliteit niet daalt onder 20%.
- Er geen bestemmingsreserves zijn zonder plan.
- Elke post op de begroting eens per vier jaar aan een ‘spending-review’ wordt onderworpen, waarbij we alle contracten en uitgaven onder de loep nemen.
- Ongedekte moties voert het college niet uit.
- Tegenvallers in beginsel gedekt worden binnen het eigen domein.
- We gebruikmaken van de algemene reserve in plaats van dat we een post onvoorzien opnemen, waarbij we de regels die gelden voor gemeentefinanciën in acht nemen.
- Budgetten niet automatisch doorschuiven naar het volgende jaar.
- Het bestedingsmandaat van het college wordt vastgesteld op € 100.000.

Daarnaast zorgen we de komende jaren voor ambtelijke en bestuurlijke versterking ten aanzien van onze planning en control. Dat doen we door vaker en intensiever met elkaar in gesprek te gaan over de financiën tussen de directie en het college. Ook willen we extra sturingsmogelijkheden invoeren, zoals een dashboard.

9. Samen sturen en volgen

Het coalitieakkoord dat voor u ligt, werken we verder uit in een collegeprogramma. Het college doet dit samen met de ambtelijke organisatie. In het collegeprogramma maken we inzichtelijk wat we precies gaan doen en wanneer in de komende bestuursperiode.

Hoewel we hoge ambities hebben, kunnen we niet alles in de eerste jaren voor elkaar krijgen. Daarom moeten we prioriteiten stellen, ook met het oog op de beschikbare ambtelijke capaciteit om de plannen te gaan uitvoeren.
In het collegeprogramma formuleert het college ook heldere doelstellingen. We meten de komende jaren de voortgang en rapporteren hierover aan de gemeenteraad.

In 2028 voeren we een tussentijdse evaluatie (midterm review) uit om te kijken waar we staan met al onze ambities en waar we eventueel nog moeten intensiveren. Het collegeprogramma en de midterm review bespreken we ook met de gemeenteraad, zodat ook zij in de gelegenheid zijn om hierop input mee te geven.
Daarnaast hebben we jaarlijks een gesprek met de directie over de voortgang van het collegeprogramma en een evaluatie over het afgelopen jaar.

Met de omslag naar een responsieve gemeente laten we duidelijk zien dat we de samenleving heel belangrijk vinden. We betrekken onze inwoners, en vinden het ook heel belangrijk dat we voor voorstellen raadsbrede steun vinden. Hiervoor willen we investeren in de relatie met alle raadsleden. We nemen hiertoe het initiatief, bijvoorbeeld door vaker rondom onderwerpen informeel met elkaar in gesprek te gaan en door tijdig afstemming te zoeken rondom het maken van moties en amendementen.